

กลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วม
กิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ปรีชาติ เสนีย์

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองรายงานการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

ชื่อเรื่อง

กลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วม
กิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

โดย
ปาริชาติ เสนีย์

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิชฐา เสถียรพิระกุล)
วันที่ 17 เดือน กันยายน พ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปราโมช สีตะโกเศศ)
วันที่ 17 เดือน ๙ พ.ศ. ๕๘

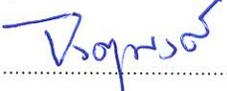
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร. เกียรติศักดิ์ ศรีเงินขวง)
วันที่ 1๘ เดือน ๙.๕๘ พ.ศ. ๕๘

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปราโมช สีตะโกเศศ)
วันที่ 17 เดือน ๙ พ.ศ. ๕๘

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาตุรงค์ วาฤทธิ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 18 เดือน ๑๐ พ.ศ. ๕๘

ชื่อเรื่อง	กลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปาริชาติ เสนีย์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขนิษฐา เสถียรพีระกุล

บทคัดย่อ

การศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 2) เพื่อค้นหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 3) เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) การเสวนากลุ่ม โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ชั้นปีที่ 1 จาก 12 สาขาวิชา จำนวน 50 คน 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบกิจกรรมจำนวน 6 คน และนักศึกษาจำนวน 50 คน 3) การสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม มีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 3 กิจกรรมผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่าสาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากกิจกรรมมีความน่าเบื่อ (ร้อยละ 19.70) รองลงมาคือ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 15.15) และเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา พบว่าอยากได้ประสบการณ์ใหม่ และฝึกประสบการณ์ (ร้อยละ 28) โดยมีกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษาอยากเข้าร่วมนอกเหนือจากกิจกรรม Assembly กิจกรรมกฐิน และกิจกรรมกินอ้อผญา คือกิจกรรมวันสงกรานต์ (ร้อยละ 15.52) 2) การหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นพบว่า ในส่วนของนักศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง การให้คะแนน หรือบูรณาการกิจกรรมเข้ากับวิชาเรียน เพื่อให้คะแนนจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจากอาจารย์ประจำวิชา หรือจากภาควิชาที่ส่งนักศึกษามาเข้าร่วมกิจกรรม การมอบประกาศนียบัตรให้กับนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และการมอบของรางวัล หรือส้อมของ

รางวัล ในส่วนของคณาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมได้ดำเนินการในส่วนของ การกระจายข่าวสารในภาควิชาไปสู่อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาแต่ละชั้นปี อาจารย์ที่ปรึกษามีการ เชื้อชื่อนักศึกษา และจำนวนนักศึกษาก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและการบูรณาการกิจกรรมกับการเรียนการ สอนในรายวิชา 3) การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การสร้างสรรค์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่ากิจกรรมกฐินนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมาคือ กิจกรรมกินอ้อผญา (ค่าเฉลี่ย 4.29) และกิจกรรมAssembly (ค่าเฉลี่ย 4.24) โดย นักศึกษามีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งสามในระดับมากที่สุด จากการรับกลยุทธ์ในการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม การจัดรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสม และระยะเวลาที่ใช้ในการจัด กิจกรรมมีความเหมาะสม ซึ่งเป็นผลจากการค้นหากลยุทธ์สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อจูงใจในการเข้าร่วม กิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

Title	Creative Strategies of Arts and Cultural Activities for Motivating Activity Participation of Students at The Far Eastern University
Author	Miss Parichat Saenee
Degree	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Kanitta Satienerakul

ABSTRACT

The objectives of this study were to : 1) explore factors effecting the decision-making to participate in activities on arts and culture of students at The Fareatern University; 2) find Strategies on creative activities to motivate the students to participate in the activities; and 3) assess the outcomes of activity participate in arts and culture. Data collection was conducted through: 1) focus group discussion of 50 first year students from 12 fields of study, The Fareastern University; 2) in – depth interview conducted with 50 students and 6 instructors responsible for the activities; and 3) inquiry about student satisfaction with the participation in three arts and culture activities.

Results of the study revealed the following :

1) Few of the informants (19.70%) did not participate in the activities because it was boring and there was no available time (15.15%). Those who participated in the activities wanted to gain new experience (28%) and 15.52 percent joned Kathin (to pusent robes to monk at the end of the Buddhist Lent) and Songkran festival. 2) Regarding strategies on creative activities to motivate the student informants, it was found that they put the importance on continual public relations; score giving by their instructors or department; activity integration in learning subject; certificate on activity participation; and rewards. For the instructor informants , they dissiminated new on information to advisors of the student informants. The advisors also checked class (activities) attendance of the student informants and interacted arts and culture activities to classroom activities. 3) The student informants had a highest level of satisfaction with Kathin activity ($\bar{X} = 4.42$) followed by Kin Or Phaya activity ($\bar{X} = 4.29$) and assembly activity ($\bar{X} =$

4.24). As a whole, the student informants were satisfied with the three activities at a highest level. This was due to the improvement of public relations strategies and appropriate activity to attract the student informants to participate in the activities.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขนิษฐา เสถียรพิระกุล ที่รับหน้าที่เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข จนสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช สีตะโกเศศ และรองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จเป็นการค้นคว้าอิสระอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์เฉลิมชนม์ วราหลิน ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกิจการนักศึกษา อาจารย์จรัสลักษณ์ รื่นเรือง หัวหน้าสำนักกิจการนักศึกษา สำนักแผนและประกันคุณภาพ ศูนย์บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจารย์วรินดา อักษรทับ อาจารย์สมปรารถนา ประกัญฑ์โกมล หัวหน้าศูนย์การศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการค้นคว้าอิสระ และทีมงานEQ – GROUP ที่ช่วยดำเนินกิจกรรมเสวนากลุ่มตลอดจนเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินการเกี่ยวกับการค้นคว้าอิสระ และขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ปาริชาติ เสนีย์
กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
สารบัญภาพผนวก	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
พระราชบัญญัติด้านการศึกษา	6
การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	9
แนวคิดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	45
แนวคิดการสร้างสรรค์	46
แนวคิดการมีส่วนร่วม	47
แนวคิดการรับรู้	49
แนวคิดความพึงพอใจ	53
กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
สรุปแนวคิดและทฤษฎี	66
กรอบแนวคิด	67

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	68
สถานที่ดำเนินการวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	69
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย	72
การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม	
ด้านศิลปวัฒนธรรม	72
การหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการ	
เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	85
การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมภายใต้	
การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	89
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	100
สรุปและอภิปรายผล	100
ข้อเสนอแนะ	103
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วม	
กิจกรรมกัณฑ์อ้อผญา ประจำปีการศึกษา 2557	108
ภาคผนวก ข แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วม	
กิจกรรมAssemblyประจำปีการศึกษา 2557	110
ภาคผนวก ข แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วม	
กิจกรรมกฐิน ประจำปีการศึกษา 2557	112
ภาคผนวก ค ภาพกระบวนการเก็บข้อมูลวิจัย	114
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	119

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผญา, กิจกรรมAssembly และกิจกรรมกฐิน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2556	2
2 การจัดกิจกรรม 3 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	65
3 รายชื่อนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเสวนากลุ่ม	73
4 สาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา	75
5 สาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา	77
6 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษาอยากเข้าร่วม	78
7 ความคิดเห็นต่อช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	79
8 ความคิดเห็นต่อการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งผลให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรม	80
9 ความคิดเห็นด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	81
10 ความคิดเห็นต่อการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	82
11 ความคิดเห็นต่อการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา	83
12 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผญา, Assembly และกฐิน จำแนกตามคณะในปีการศึกษา 2557	91
13 ระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผญา ปีการศึกษา 2557	93
14 สรุปความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมAssembly ปีการศึกษา 2557	96
15 สรุปความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกฐินปีการศึกษา 2557	98
16 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม	99

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แสดงกระบวนการรับรู้	50
2	กรอบแนวคิดในการศึกษา	67
3	ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการทำกิจกรรมเสวนากลุ่มกับนักศึกษาแกนนำ	84
4	นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมา	85
5	นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมระดมความคิด สร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปกรรม	87
6	สัมภาษณ์เชิงลึกคณาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมของสาขาวิชา	89

สารบัญญภาพผนวก

ภาพผนวก		หน้า
1	ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการทำกิจกรรมเสวนากลุ่มกับนักศึกษาแกนนำ	115
2	นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมา	115
3	นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมระดมความคิด สร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	116
4	นักศึกษาแกนนำที่เข้าร่วมเสวนากลุ่ม นำเสนอแนวความคิดสร้างสรรค์กิจกรรม	116
5	นักศึกษาแกนนำที่เข้าร่วมเสวนากลุ่ม นำเสนอแนวความคิดสร้างสรรค์กิจกรรม	117
6	ภาพกลุ่มแกนนำนักศึกษาที่เข้าร่วมเสวนากลุ่มและวิทยากรกระบวนการ	117
7	สัมภาษณ์เชิงลึกคณาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมของภาควิชา	118
8	สัมภาษณ์เชิงลึกคณาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมของภาควิชา	118

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่มีปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ด้านคือ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ อีกด้านหนึ่งคือ มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานย่อยด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ ด้านผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเป็นสถาบันหนึ่งที่เปิดดำเนินการตามภารกิจหลัก 4 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีสำนักกิจการนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรม ทั้งนี้ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้ดำเนินการกิจกรรมหลัก อาทิ ไหว้ครู การเล่นดนตรีพื้นเมือง ฟ้อนรำ และกิจกรรม Assembly ซึ่งในการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมนั้น จะให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมงาน ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนักศึกษาที่มาเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ได้แก่ นักศึกษาทุนมหาวิทยาลัยฯ นักศึกษาในรายชื่อ นักศึกษาที่มีจิตอาสา นักศึกษากิจกรรม Assembly และนักศึกษาชมรมสืบสานศิลปวัฒนธรรม

ในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ระหว่างปีพ.ศ. 2554 – 2556 พบว่ากว่าร้อยละ 60 นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังแสดงในตาราง 1(สำนักกิจการนักศึกษา, 2555) ทั้งนี้เป็นนักศึกษาในรายวิชา นักศึกษากิจกรรมจากชมรมสืบสานศิลปวัฒนธรรม และนักศึกษาช่วยงาน จากผลการประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา พบว่านักศึกษาให้ข้อมูลเสนอแนะเกี่ยวกับ

กิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมAssembly ไม่มีความน่าสนใจ ทั้งด้านหัวข้อ วิทยากร สถานที่ แตกต่างกันไป แม้ว่ากิจกรรมAssembly จะมีการแจกคู่มือประกอบการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีมาตรการกำหนดไว้ หากนักศึกษามีแต่ัมสะสมไม่ครบ จะถูกบันทึกว่า “ไม่ผ่านกิจกรรม” ปรากฏในใบแสดงผลการศึกษา (Transcript) หรือกรณีการเข้าร่วมกิจกรรมสืบสานศิลปวัฒนธรรม เช่น ทอดกฐิน นักศึกษาไม่มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมองว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจ จากการศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดกิจกรรม เงื่อนไขการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องพิจารณา เช่น การแจกคู่มือประกอบการเข้ากิจกรรมมีผลต่อความสนใจหรือไม่ การชักชวนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ จากรายวิชา สร้างความกระตือรือร้นได้หรือไม่ รวมถึงการนำวิทยากรที่มีชื่อเสียงมาบรรยาย กระตุ้นความสนใจได้จริงหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจสภาพการจัดกิจกรรมที่เป็นอยู่ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์ และจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงวิธีการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อจูงใจนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนา กิจกรรมที่สร้างสรรค์ และจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ตลอดจนหากระบวนการพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตาราง 1 จำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมกฐินอ้อผญา, กิจกรรมAssembly และกิจกรรมกฐิน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2556

กิจกรรม	ปีการศึกษา 2555		ปีการศึกษา 2556จำนวน(คน)	
	จำนวน(คน)		บุคลากร	นักศึกษา
	บุคลากร	นักศึกษา		
กฐินอ้อผญา	-	185	-	73
Assembly	-	180	-	132
กฐิน	39	118	42	12
รวม	39	483	42	217

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
2. เพื่อค้นหากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
3. เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา
2. สามารถกำหนดแนวทางการสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมครั้งต่อไป
3. นักศึกษามีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย
4. ได้แก่นำนักศึกษาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตเชิงพื้นที่

การศึกษานี้ดำเนินการศึกษาในมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (สี่แยกสนามบิน) ตั้งอยู่เลขที่ 120 ถนนมหิดล ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บนพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ และมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (วิทยาเขตใหม่ ถนนวงแหวน) บนพื้นที่ 104 ไร่ บริเวณถนนวงแหวนรอบ 2 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น พิจารณากิจกรรม 3 กิจกรรม คือ กิ๊น้อัฒญา กิจกรรม Assembly และการทอดกฐิน

นิยามศัพท์

กลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

การสร้างสรรคกิจกรรม หมายถึง การคิดสร้างสรรคกิจกรรม โดยสร้างสรรครูปแบบการจัดกิจกรรมแบบใหม่ หรือกระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมที่แปลกหรือพัฒนาไปจากเดิม โดยมาจากความต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมของนักศึกษาอย่างแท้จริง

กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม หมายถึง กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมมีกิจกรรมหลายอย่างแตกต่างกันไปในการจัดกิจกรรม ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยพิจารณาร่วมกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและท้องถิ่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ตลอดจนการจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี การละเล่นพื้นเมือง ได้แก่ กิ๊น้อัฒญา กิจกรรม Assembly และการทอดกฐิน

กิจกรรมAssembly หมายถึง กิจกรรมปรับพื้นฐานความเข้าใจ ในการใช้ชีวิตโดยอาศัยรูปแบบการเสวนาพูดคุยจาก วิทยากรที่มีชื่อเสียง เพื่อให้ศึกษามีกระบวนการคิดและมีทักษะชีวิตที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์

การทอดกฐิน หมายถึง กิจกรรมทางพุทธศาสนาที่นักศึกษา บุคลากร และผู้บริหารมหาวิทยาลัยร่วมกันถวายเครื่องนุ่งห่ม และไทยธรรมเป็นเครื่องบูชาแด่พระสงฆ์

กิ๊น้อัฒญา หรือ อ้อปัญญา หมายถึง ความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อที่เกิดจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่ผสมผสานความเชื่อทั้งสองเข้าด้วยกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชีวิต หรือแม้ในยามชีวิตตกอยู่ในห้วงทุกข์ ชาวล้านนาก็มีกุศโลบายในการประยุกต์ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ผลทางด้านจิตใจ การเรียนรู้ ชาวล้านนาตระหนักว่า คนเราเกิดมานั้นระดับสติปัญญา การเรียนรู้ของคนนั้นแตกต่างกันไป แต่มีการค้นคิดวิธีการทางจิตวิทยาเพื่อช่วยเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพไปด้วยการกิ๊น้อัฒญา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงพิธีและความเชื่อที่เกิด

เพื่อมุ่งเน้นไปที่ผลทางด้านจิตใจ การเรียนรู้ ผู้ใดผ่านการกินอ้อผลมาแล้วแม้ว่าสมองที่บ
สติปัญญาไม่ดี ก็จะสามารถกลายเป็นคนมีสติปัญญาเป็นเลิศ และสามารถท่องจำได้ดี

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ที่เข้าร่วมกิจกรรมด้าน
ศิลปวัฒนธรรม

การจูงใจ หมายถึง การที่มีสิ่งกระตุ้นให้นักศึกษามีความพยายามในการทำงานให้
บรรลุตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยได้วางไว้ การจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมให้
บรรลุวัตถุประสงค์โดยผ่านวิธีการแจกคู่มือกิจกรรม เพื่อผ่านกิจกรรม คະແນນพิเศษจากรายวิชา
ใบประกาศนียบัตร และของที่ระลึกจากมหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อจูงใจ นักศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งทบทวนวรรณกรรม ที่มีความ เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการศึกษาให้เกิดความชัดเจนครอบคลุม วัตถุประสงค์ โดยกำหนดประเด็นได้ดังนี้

1. พระราชปรัชญาด้านการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา
3. แนวคิดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
4. แนวคิดการสร้างสรรค
5. แนวคิดการมีส่วนร่วม
6. แนวคิดการรับรู้
7. แนวคิดความพึงพอใจ
8. กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม
9. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชปรัชญาด้านการศึกษา

เกษม วัฒนชัย (2547 : 20) การศึกษามีความหมายใน 2 มิติ คือ มิติแรก เป็นการ พัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ และมิติที่สอง เป็นการพัฒนากุศลผู้ศึกษาเองให้มีความคิด ความ ประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ซึ่งทั้งสองมิติแห่งความหมายนี้จะต้องควบคู่กันไป ทั้ง ความรู้ในทางวิชาการและความรู้ในทางธรรม ด้วยความรู้ทั้งสองด้านนี้จะก่อให้เกิด “ปัญญา” ขึ้น และด้วยปัญญาจะนำไปสู่ความสำเร็จ การศึกษาที่จะนำไปสู่การศึกษาสมบูรณ์นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้ว่าต้องประกอบด้วยการศึกษาทางวิชาการและศึกษาทางธรรม ทั้งนี้เพื่อ การศึกษาทางธรรมคอยกำกับการศึกษาทางวิชาการให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องและสนองตอบ ต่อเป้าหมายที่เป็นประ โยชน์ต่อส่วนรวม ดังพระราชดำรัสมีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“...การแบ่งการศึกษาเป็นสองอย่าง คือการศึกษาวิชาการอย่างหนึ่ง วิชาการนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเองและบ้านเมือง ถ้ามารู้ต่อไปเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว อีกอย่างหนึ่ง ชั้นที่สองก็คือความรู้ที่จะเรียกได้ว่าธรรม คือรู้ในการวางตัว ประพฤติและคิด วิธีคิด วิธีที่จะใช้สมองมาทำให้เป็นประโยชน์แก่ตัว สิ่งที่เป็นธรรมหมายถึงวิธีประพฤติปฏิบัติ คนที่ศึกษาในทางวิชาการและศึกษาในทางธรรมต้องมีปัญญา แต่ผู้ใช้ความรู้ในทางวิชาการอย่างเดียวและไม่ใช้ความรู้ในทางธรรม จะนับว่าเป็นปัญญาชนมิได้...” (พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น 18 ธันวาคม 2513)

อุดมพร อมรธรรม (2549 : คำนำ) ปรัชญาการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แสดงให้เห็นถึงพระราชวิสัยที่ลึกซึ้ง และกว้างไกล ดังพระบรมราโชวาทดังต่อไปนี้

“...การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมียุคสมัยที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด...” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล วันที่ 27 กรกฎาคม 2524)

“... ความรู้ที่จะศึกษามีอยู่สามส่วน คือ ความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความคิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริงซึ่งแต่ละคนควรเรียนรู้ให้ครบ เพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบกิจการงาน และแก้ปัญหาทั้งปวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ...” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล วันที่ 2 กรกฎาคม 2535)

“...ต้องพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอาชีพ ไม่ใช่เพียงแค่ปลูกผัก ถั่ว งาให้หลานเฝ้า แต่เป็นเรื่องของความอยู่ดีกินดี ความรู้การศึกษาที่กล่าวไว้ ต้องช่วยให้การศึกษาดีขึ้น เพราะถ้าการศึกษาไม่ดี คนไม่สามารถทำงานได้ การศึกษาต้องได้ทุกระดับ ถ้าพูดถึงระดับสูงหมายความว่า นักวิทยาศาสตร์ชั้นสูง ถ้าไม่มีการเรียนชั้นประถม อนุบาล ไม่มีทางที่จะให้คนไทยขึ้นไปเรียนชั้นสูง หรือเรียนชั้นสูงไม่ดี ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็ยังไม่ดี เพราะชั้นสูงนั้นต้องรากฐานจากชั้นต่ำ ถ้าไม่เรียนชั้นสูงไม่รู้เรื่อง ก็จะทำอะไรที่น่ากลัวอย่างคนที่ทำระเบิดได้...” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาวันที่ 4 ธันวาคม 2546)

“...การศึกษาค้นคว้าที่สำคัญและจำเป็นอย่างแรก คือการศึกษาทางแนวคิด อันได้แก่การฝึกฝนค้นคว้าวิชาเฉพาะของแต่ละคน ให้เชี่ยวชาญชำนาญแตกฉานลึกซึ้ง และพัฒนาก้าวหน้าพร้อมกันนั้น ในฐานะนักปฏิบัติ ซึ่งจะต้องทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอยู่เป็นปรกติ ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาทางแนวกว้างควบคู่กันไปด้วย การศึกษาตามแนวกว้างนี้หมายถึง การศึกษาให้รู้ให้ทราบ ถึงวิทยาการสาขาอื่นๆ ตลอดจน ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสถานะและ

วิวัฒนาการของบ้านเมืองและสังคมในทุกแง่มุม เพื่อช่วยให้มองเห็น ให้เข้าใจปัญหาต่างๆ อย่างชัดเจนถูกต้อง และสามารถนำวิชาการด้านของตน ประสานเข้ากับวิชาด้านอื่นๆ ได้โดยสอดคล้องถูกต้อง และเหมาะสม...” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วันพฤหัสบดีที่ 19 กรกฎาคม 2533)

“...วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นคืออย่างไรกล่าวโดยรวบยอดคือการทำให้นักคนมีปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอทั้งในสาขาความรู้ ส่วนความคิด วินิจฉัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทน และความสามารถในการที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้ได้จริงๆ เพื่อสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยมีความสุขความเจริญมั่นคง และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย...” (พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันที่ 25 มิถุนายน 2523)

“... การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปรกติละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูก ที่ควร และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์...” (พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 24 มกราคม 2540)

“...ความรู้ที่นั่นสำคัญยิ่งใหญ่มาก เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความฉลาดสามารถ และความเจริญก้าวหน้า มนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จบสิ้น แต่เมื่อพิจารณาแล้ว การเรียนความรู้ แม้มากมายเพียงใด บางทีก็ไม่ช่วยให้ฉลาดหรือเจริญได้เท่าไรนัก ถ้าหากเรียนไม่ถูกต้อง ไม่รู้จริงแท้ การศึกษาหาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่า ต้องศึกษาเพื่อให้เกิด “ความฉลาดรู้” คือรู้แล้ว สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ การศึกษาเพื่อความฉลาดรู้ มีข้อปฏิบัติที่น่าจะยึดเป็นหลักอย่างน้อยสองประการ ประการแรก เมื่อจะศึกษาสิ่งใดเรื่องใดให้รู้จริง ควรจะได้ศึกษาให้ตลอดครบถ้วนทุกแง่มุม ไม่ใช่เรียนรู้อยู่แต่เพียงบางส่วนบางตอน หรือเพิ่งเล็งเฉพาะแต่เพียงบางแง่มุม อีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องปฏิบัติประกอบพร้อมกันไปด้วยเสมอ คือต้องพิจารณาศึกษาเรื่องนั้น ๆ ด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นเป็นปรกติ และเที่ยงตรงเป็นกลาง ไม่ยอมให้รู้เห็นและเข้าใจตามอำนาจความเห็นชอบของอคติ ไม่ว่าจะป็นอคติฝ่ายชอบหรือฝ่ายชัง มิฉะนั้นความรู้ที่เกิดขึ้นจะไม่ใช่เป็นความรู้แท้ หากแต่เป็นความรู้ที่ถูกอำพรางไว้ หรือที่ฉลาดเคลื่อนวิปริตไปต่าง ๆ จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์จริง ๆ โดยปราศจากโทษไม่ได้...” (พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วันที่ 22 มิถุนายน 2524)

“...วิชาการต่าง ๆ ที่เรียนที่สอบไล่กันได้ นั้น โดยลำพัง ไม่ใช่สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเอาตัวรอดได้ และไม่ใช่สิ่งที่จะช่วยสร้างสรรค์สิ่งใดให้เป็นประโยชน์แก่ตัว แก่ผู้อื่น แก่บ้านเมืองได้ ผู้มีวิชาการแล้วจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติในตัวเอง นอกจากวิชาความรู้ด้วย จึงจะนำคนนำชาติให้รอดและเจริญได้ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้น ได้แก่ ความละเอียดซื่อสัตย์ซื่อ ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความกตัญญูรู้คุณชาติบ้านเมือง และผู้ที่อุปการะตัวมา ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น หากแต่มีความจริงใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อกันตามฐานะและหน้าที่ และที่สำคัญอย่างมากก็คือ ความขยันหมั่นเพียรพยายามฝึกหัดประกอบการทำงานทั้งเล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ ไม่ทอดธุระ เพื่อหาความสะดวกสบายจากการเกียจคร้าน ไม่มั่งง่าย หยวบคาย สะเพร่า...” (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียน โรงเรียนวังไกลกังวล วันที่ 8 มิถุนายน 2522)

แนวพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับการศึกษาที่อันเชิญมากล่าวในที่นี้จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงซึ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา วิชาความรู้ และผลแห่งการใช้วิชาความรู้ในเชิงปฏิบัติกล่าวคือการศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล ซึ่งทำให้เห็นว่า การศึกษานั้นไม่มีที่สิ้นสุด

การศึกษาล้วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาความรู้ทั้งในทางวิชาการ (ทฤษฎี) และในทางธรรม (ปฏิบัติ) หมายความว่าการศึกษาจะต้องให้หลักแห่งวิชาการที่จะช่วยให้แนวทางการปฏิบัติบรรลุผล และให้ความรู้แห่งการปฏิบัติอันได้แก่การฝึกฝนปฏิบัติวิชาการในความเป็นจริง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและชำนาญ นอกจากนี้ ทรงเน้นความหมายของการศึกษาในอีกด้านหนึ่งซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความรู้เชิงวิชาการและการปฏิบัติเชิงวิชาการนั้นคือการศึกษาทางธรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม สីลธรรม ตลอดจนคุณสมบัติต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องกำกับความคิดและความประพฤติให้การใช้วิชาความรู้เพื่อประโยชน์ในทางที่ดีต่อทั้งตนเองและส่วนรวม

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา (สำนักแผนและประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 2556) ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา

ประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ปัจจัยดังกล่าวคือ

1. คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิตภายในประเทศ มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมโดยรวมของประเทศในระยะยาว
2. ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ต่อการอุดมศึกษา ทั้งในประเด็นการบริการ การศึกษาข้ามพรมแดน และการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต อันเป็นผลจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งทั้งสองประเด็นต้องการการรับประกันของคุณภาพการศึกษา
3. สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิต ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน
4. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (public information) ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป
5. สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม (participation) มีความโปร่งใส (transparency) และมีความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (accountability) ตามหลักธรรมาภิบาล
6. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอก โดยการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
7. คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศใช้มาตรฐานการอุดมศึกษาเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2549 เพื่อเป็นกลไกกำกับมาตรฐานระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน โดยทุกหน่วยงานระดับอุดมศึกษาจะได้ใช้เป็นกรอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
8. กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2551 เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมและกำกับให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานตามประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 4 กลุ่ม

9. กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 และคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา

ด้วยความจำเป็นดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับต้นสังกัดจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม ตามระบบคุณภาพและกลไกที่สถาบันนั้น ๆ กำหนดขึ้น โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบคุณภาพว่าเป็นไปตามเกณฑ์และได้มาตรฐาน
2. เพื่อให้ภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษาทราบสถานะภาพของตนเองอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย (targets) และเป้าประสงค์ (goals) ที่ตั้งไว้ตามจุดเน้นของตนเองและเป็นสากล
3. เพื่อให้ภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าและสถาบันอุดมศึกษาทราบจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนได้รับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมจุดแข็ง และพัฒนาจุดที่ควรปรับปรุงของสถาบันอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด
5. เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาในแนวทางที่เหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กับการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตาม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่ง สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) เสร็จสิ้นไปแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง (พ.ศ.2549-2553) และการเตรียมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม (พ.ศ.2554-2558) ในการประเมินรอบที่สามของ สมศ. เป็นการประเมินทั้งระดับสถาบันและคณะวิชา แต่หากสถาบันใดจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งหลัก เช่น วิทยาเขต หรือศูนย์ หรือหน่วยจัดการศึกษานอกที่ตั้ง การประเมินจะครอบคลุมการจัดการนอกสถานที่ตั้งหลักทั้งหมด นอกจากนั้น การประเมินคุณภาพจะมีความสอดคล้องกับจุดเน้นหรือกลุ่มสถาบันที่แต่ละสถาบันเลือกตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสินการจับผิด หรือการให้คุณ – ให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (evidence – based) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)

3. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้เอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยสถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2565) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาอุดมศึกษาที่ไร้ทิศทาง ซ้ำซ้อน ขาดคุณภาพ และขาดประสิทธิภาพ โดยใช้กลไกการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นกลไกหลักในการดำเนินการ กล่าวคือ ให้มีการสร้างกลไกการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจของสถาบันในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีพื้นที่บริการและจุดเน้นระดับการศึกษาที่ต่างกัน รวมทั้งมีพันธกิจและบทบาทในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศต่างกันตามความหลากหลาย ทั้งการพัฒนาฐานราก สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงการกระจายอำนาจในระดับท้องถิ่น การขับเคลื่อนภาคการผลิตในชนบท ท้องถิ่นและระดับประเทศ จนถึงการแข่งขันในโลกาภิวัตน์ ซึ่งระบบอุดมศึกษาแต่ละกลุ่มเหล่านี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอุดมศึกษา และส่งผลกระทบต่อประเทศอย่างมีนัยสำคัญ อาทิ สามารถสร้างความเป็นเลิศได้ตามพันธกิจของตัวเอง สามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศดีขึ้น ส่งผลเชิงบวกต่อการผลิต พัฒนาและการทำงานของอาจารย์ สามารถปรับจำนวนของบัณฑิตในสาขาที่เป็นความต้องการของสังคม ลดการว่างงาน โดยที่สถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มเหล่านี้มีกลไกร่วมกันในการประกันคุณภาพ เพื่อให้นักศึกษาสามารถต่อยอด ถ่ายโอนแลกเปลี่ยนกันได้ในระหว่างกลุ่ม และในระยะยาวการประเมินคุณภาพควรนำไปสู่ระบบรับรอง วิทยฐานะ (accreditation) ที่นักศึกษาและสาธารณะให้ความเชื่อถือ เป็นฐานและเงื่อนไขในการจัดสรรงบประมาณของรัฐ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน รวมทั้งการโอนย้ายหน่วยกิต

จากกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2551 กำหนดประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จัดฝึกอบรมสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเตรียมกำลังคนที่มีความรู้เข้าสู่ภาคการผลิตจริงในชุมชน สถาบันสนับสนุนรองรับการเปลี่ยนอาชีพพื้นฐาน เช่น แรงงานที่ออกจากภาคเกษตร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ประชาชน ได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค สถาบันมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน ธุรกิจ และบุคคลในภูมิภาค เพื่อบริการดำรงชีพ สถาบันอาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาโทด้วยก็ได้

กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา ทั้งสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์ หรือมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง สถาบันอาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัยหรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูง หรือเน้นทั้งสองด้าน รวมทั้งสถาบันอาจมีบทบาทในการพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการ สถาบันในกลุ่มนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 เป็นสถาบันที่เน้นระดับบัณฑิตศึกษา และลักษณะที่ 2 เป็นสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก และเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัยรวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ สถาบันมีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากล มุ่งสร้างองค์ความรู้ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงต้องสร้างกลไกการประเมินคุณภาพให้สอดคล้องกับการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 4 กลุ่มดังกล่าว

การประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 5 ที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 34 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป มาตรฐานการอุดมศึกษาที่จัดทำขึ้นฉบับนี้ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติที่เปรียบเสมือนร่มใหญ่เป็นกรอบในการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญที่ครอบคลุมเป้าหมายและหลักการของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยและเป็นมาตรฐานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและมาตรฐานของการปฏิบัติงานได้

มาตรฐานการอุดมศึกษาที่ปรากฏตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานย่อยทั้ง 3 ด้านนี้ อยู่ในมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 3 มาตรฐานเช่นกัน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ แต่ละมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการอุดมศึกษาจะมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษามุ่งตามจุดหมายและหลักการของการจัดการศึกษาของชาติ

นอกเหนือจากมาตรฐานการอุดมศึกษาที่เป็นมาตรฐานแม่บทแล้ว คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่มีปรัชญา วัตถุประสงค์ และพันธกิจในการจัดตั้งที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยมาตรฐานหลัก 2 ด้าน คือ มาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาและกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง และกลุ่ม ง

สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก นอกจากนั้น ยังได้จัดทำ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขาวิชา โดยกำหนดให้คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ยังได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ อาทิ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาประเมินคุณภาพการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีความทัดเทียมกันและพัฒนาสู่สากล ซึ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างยืดหยุ่น คล่องตัว และต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนดทั้งมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และสัมพันธ์กับมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องมีระบบประกันคุณภาพที่พัฒนาขึ้นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ก่อนมีประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาและได้จัดทำประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เพื่อเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ การให้เสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) ความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (institutional autonomy) และความพร้อมของสถาบันที่จะรับการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอกตามหลักการของความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (accountability) ต่อมาพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนทรัพยากร ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่ร่วมกับสถานศึกษาในการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีผลบังคับใช้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ได้เสนอระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2543 ได้มีมติเห็นชอบกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) ซึ่งต่อมาได้จัดทำเป็นประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2545 เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสาระสำคัญของประกาศฉบับนี้ระบุให้ทบวงมหาวิทยาลัยสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งให้มีการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากภายใน หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก รวมถึงสนับสนุนให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาขึ้นในแต่ละคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการตรวจสอบและประเมินระบบกลไกและประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของแต่ละคณะวิชาหรือสถาบันอุดมศึกษา หลังจากดำเนินการตามประกาศฉบับปี พ.ศ. 2545 ไประยะหนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2546 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 5 และ

มาตรา 47 วรรคสอง โดยสาระสำคัญเกี่ยวกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของกฎกระทรวงฉบับนี้ยังคงไว้ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัยฯ พ.ศ. 2545 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทนฉบับเดิม โดยรวมการประกันคุณภาพภายในและภายนอกของการศึกษาทุกระดับไว้ในฉบับเดียวกัน มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาทำหน้าที่หลัก 2 ประการคือ 1) วางระเบียบหรือออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ 2) เสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนให้ระบบการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย การประเมินคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ และกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

1.1 หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ระบุในกฎกระทรวงให้พิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้

1.1.1 ระบบการประกันคุณภาพภายในของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

1.1.2 ผลการปฏิบัติงานของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในที่กำหนดไว้

1.1.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

1.2 วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ระบุในกฎกระทรวงให้ใช้แนวปฏิบัติดังนี้

1.2.1 ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพขึ้น โดยมีหน้าที่พัฒนา บริหารและติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนประสานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อใช้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบนโยบายและหลักการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

1.2.3 ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา

1.2.4 ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ดังนี้ (1) หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ (2) คณาจารย์และระบบการพัฒนาอาจารย์ (3) สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน (4) ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น (5) อุปกรณ์การศึกษา (6) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา (7) การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา (8) องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร ทั้งนี้ ให้แต่ละคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามที่เห็นสมควร โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะวิชาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 การรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน โดยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

1.4 การติดตามตรวจสอบของต้นสังกัดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษานั้นอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน

2. แนวทางการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาอาจพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับระดับการพัฒนาของสถาบัน โดยอาจเป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้กันแพร่หลายในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือเป็นระบบเฉพาะที่สถาบันพัฒนาขึ้นเอง แต่ไม่ว่าจะเป็นระบบคุณภาพแบบใดจะต้องมีกระบวนการทำงานที่เริ่มต้นจากการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบประเมิน และการปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการกิจของสถาบันบรรลุเป้าประสงค์และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็เป็นหลักประกันแก่สาธารณชนให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

2.2 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพมาตรฐานเป็นกรอบสำคัญในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา คือมาตรฐานการอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ยังต้องดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก เช่น มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. กรอบการปฏิบัติราชการตามมิติด้านต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นต้น ตัวบ่งชี้เป็นข้อกำหนดของการประกันคุณภาพภายในที่พัฒนาขึ้นในองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านที่มีความครอบคลุมพันธกิจหลัก 4 ประการของการอุดมศึกษาและพันธกิจสนับสนุน ได้แก่ (1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินการ (2) การผลิตบัณฑิต (3) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา (4) การวิจัย (5) การบริการทางวิชาการแก่สังคม (6) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (7) การบริหารและการจัดการ (8) การเงินและงบประมาณ และ (9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวสามารถชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบคุณภาพนั้นๆ ได้ทั้งหมด ดังนั้น ในบทที่ 3 ของคู่มือฉบับนี้จึงได้พัฒนาตัวบ่งชี้ที่สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องใช้ประเมินคุณภาพภายใน ทั้งตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตหรือผลลัพธ์ นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินกระบวนการยังได้นำเสนอตัวอย่างแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานไว้ด้วยในบทที่ 4 เพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาในการนำตัวบ่งชี้ดังกล่าวไปใช้เกณฑ์การประเมินเป็นมาตรวัดของแต่ละตัวบ่งชี้ซึ่งพัฒนาจากเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมศ. ทั้งนี้ เพื่อให้การประเมินคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

2.3 กลไกการประกันคุณภาพในด้านของกลไกการประกันคุณภาพ ผู้ที่มีความสำคัญส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง คือ คณะกรรมการระดับนโยบายและผู้บริหารสูงสุดของสถาบันที่จะต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและเข้าใจร่วมกันทุกระดับ โดยมอบหมายให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการรับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบ ประเมิน และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการหรือหน่วยงานนี้ คือ การจัดระบบประกันคุณภาพพร้อมทั้งตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับสถาบัน ระบบประกันคุณภาพที่ใช้ต้องสามารถเชื่อมโยงให้เกิดคุณภาพของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา ระดับคณะวิชา ไปจนถึงระดับสถาบัน โดยอาจจำเป็นต้องจัดทำคู่มือคุณภาพในแต่ละระดับเพื่อกำกับการดำเนินงาน แต่ที่สำคัญคณะกรรมการหรือหน่วยงานนี้ต้องประสานงานและผลักดันให้เกิดระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถใช้งานร่วมกันได้ในทุกระดับ

2.4 ระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศการวิเคราะห์และวัดผลดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการประกันคุณภาพ การวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจะไม่สามารถทำได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพหากปราศจากฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศที่เป็นจริง ถูกต้องตรงกันทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ภาควิชา คณะวิชาและสถาบัน ตลอดจนเป็นข้อมูลที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ระบบสารสนเทศที่ดี มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงานประจำ การตรวจสอบประเมินตลอดจนถึงการปรับปรุงและพัฒนา

การเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ในขณะที่มาตรา 49 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุถึงการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา”

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (output/outcome) ซึ่งต่างจากการประเมิน คุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา ดังนั้น ความเชื่อมโยงระหว่างการประกัน คุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็น

เมื่อสถาบันอุดมศึกษา มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้ว จำเป็นต้อง จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นผลจากการประกันคุณภาพ ภายในหรือเรียกว่า รายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) เพื่อนำเสนอสภา สถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เอกสารดังกล่าวจะ เป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในของสถาบัน การติดตามตรวจสอบของต้น สังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดทำรายงานการ ประเมินตนเองที่มีความคล่องตัวสะท้อนภาพที่แท้จริงของสถาบันในทุกองค์ประกอบคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และมีพันธกิจอย่างน้อย อีก 5 ประการที่จะสนับสนุนให้การขับเคลื่อนพันธกิจหลักบรรลุเป้าหมายได้ คือ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินการ 2) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา 3) การบริหารและ การจัดการ 4) การเงินและงบประมาณ และ 5) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ซึ่งพันธกิจ หลักและพันธกิจสนับสนุนจะต้องทำงานเชื่อมโยงบูรณาการทุกเรื่องเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง จึงจะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพได้ การประกันคุณภาพ การศึกษาภายในจึงพัฒนาขึ้น โดยคำนึงถึงองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 9 ด้านที่ ครอบคลุมทั้งพันธกิจหลักและพันธกิจสนับสนุน ได้แก่ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และ แผนการดำเนินการ 2) การผลิตบัณฑิต 3) กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการ ทางวิชาการแก่สังคม 6) การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม 7) การบริหารและการจัดการ 8) การเงินและงบประมาณ และ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

ดังนั้น ในการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา จึงได้กำหนดตัวบ่งชี้ภายใต้องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 9 ด้าน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการ

หลักการ

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีปรัชญา ปณิธาน และจุดเน้นที่อาจแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่สถาบันจะกำหนดวิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีให้ชัดเจนและสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน กฎหมาย และจุดเน้นของสถาบัน ที่สนับสนุนภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักการอุดมศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพ (ถ้ามี) ตลอดจนสอดคล้องกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) และการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

ในกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ สถานสถาบันเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมของสมาชิกทุกกลุ่มในสถาบัน และมีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ที่กำหนดแล้ว ให้รับทราบทั่วกันทั้งอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ใช้บริการและสังคมโดยรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 : กระบวนการพัฒนาแผน

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจหลัก คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในการดำเนินพันธกิจหลัก สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อให้สถาบันดำเนินการสอดคล้องกับอัตลักษณ์หรือจุดเน้น มีคุณภาพ มีความเป็นสากล และเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้น สถาบันต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ตลอดจนมีการพัฒนาแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน

ในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ นอกเหนือจากการพิจารณาอัตลักษณ์หรือจุดเน้นของสถาบันแล้ว จะต้องคำนึงถึงหลักการอุดมศึกษา กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ของชาติ รวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ และสามารถตอบสนองสังคมในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 การผลิตบัณฑิต

หลักการ

พันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันใช้หลักการของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น พันธกิจดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัจจัยนำเข้าที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีปริมาณและคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร มีกระบวนการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่อาศัยหลักการร่วมมือร่วมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ได้แก่ (ก) หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ (ข) คณาจารย์และระบบการพัฒนาอาจารย์ (ค) สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน (ง) ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น (จ) อุปกรณ์การศึกษา (ฉ) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา (ช) การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา (ซ) องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 กำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 : ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตร

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและความพร้อมของสถาบัน ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพของสังคม มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอตามหลักเกณฑ์และตัวบ่งชี้ของการประกันคุณภาพหลักสูตร มีการวางระบบและกลไกบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 : อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

การศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาระดับสูงสุดที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความถนัดทางวิชาการ เพื่อปฏิบัติพันธกิจสำคัญของสถาบันในการผลิตบัณฑิต ศึกษาวิจัยเพื่อการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ ดังนั้น

สถาบันจึงควรมีอาจารย์ที่มีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาในสัดส่วนที่เหมาะสมกับพันธกิจหรือจุดเน้นของสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 : อาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นขุมปัญญาของประเทศ และมีความรับผิดชอบที่จะต้องส่งเสริมให้อาจารย์ในสถาบันทำการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ การดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นสิ่งสะท้อนการปฏิบัติงานดังกล่าวของอาจารย์ตามพันธกิจของสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 : ระบบการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรสายสนับสนุน

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำเป็นต้องมีการบริหารและพัฒนาครูอย่างเหมาะสมทั้งในด้านเทคนิคการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ และการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย รวมทั้งมีการปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ผลการเรียนรู้และข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีบุคลากรสายสนับสนุนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายของสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 : ห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

นอกเหนือจากการเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาควรจัดบริการด้านกายภาพอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในเรื่องการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียน เช่น สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ การบริการด้านงานทะเบียน การบริการนักศึกษานานาชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมและการบริการด้านกายภาพที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษา เช่น สิ่งแวดล้อมในสถาบัน หอพักนักศึกษา ห้องเรียน สถานที่ออกกำลังกาย บริการอนามัย การจัดจำหน่ายอาหาร เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 : ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและยืดหยุ่น โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลสถาบัน หรือชุมชนภายนอก มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัว

ของนักศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากต่อความสนใจใฝ่รู้และต่อศักยภาพในการแสวงหาความรู้ของนักศึกษา เช่น การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นคว้าวิจัยโดยอิสระในรูปแบบโครงการวิจัยส่วนบุคคล การจัดให้มีชั่วโมงเรียนในภาคปฏิบัติ ในห้องปฏิบัติการ รวมทั้งมีการฝึกประสบการณ์ภาคสนามอย่างพอเพียง มีการจัดสัมมนา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำโครงการ มีการเรียนการสอนทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) และมีห้องสมุดและระบบสืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 : ระบบและกลไกการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการเรียนตามคุณลักษณะของบัณฑิต

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

คุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาพึงมี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติของแต่ละหลักสูตร และคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต อาจมีความแตกต่างกันตามลักษณะอาชีพหรือบริบทของผู้ใช้และอาจปรากฏในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ หรือที่มีลักษณะเพิ่มเติมจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เช่น การบริหารจัดการ การเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การก้าวทันวิทยาการ ความสามารถในการประยุกต์ความรู้กับการปฏิบัติงานจริง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หรือผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรที่เน้นการวิจัย ควรมีคุณลักษณะเพิ่มเติมด้านความเป็นนักวิชาการ การเป็นผู้นำทางความคิด โดยเฉพาะความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ และการนำเสนอผลงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 : ระดับความสำเร็จของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่จัดให้กับนักศึกษา

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพบัณฑิตตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตและสังคม ดังนั้นสถาบันจึงควรมีการวัดระดับความสำเร็จของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่สถาบันจัดให้กับนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา

หลักการ

การดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตรกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ (1) การจัดบริการแก่นักศึกษาและศิษย์เก่าซึ่งสถาบันจัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาและศิษย์เก่า และ (2) การจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กรนักศึกษาซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบัน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมทั้งทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 : ระบบและกลไกการให้คำปรึกษาและบริการด้านข้อมูล

ข่าวสาร

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาควรจัดบริการด้านต่างๆ ให้นักศึกษาและศิษย์เก่าอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในกิจกรรมต่อไปนี้ (1) การบริการด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ทั้งด้านวิชาการและการใช้ชีวิต (2) การบริการด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาและศิษย์เก่า เช่น ศูนย์ยืมการศึกษา แหล่งทุนการศึกษาต่อ การบริการจัดหางาน แหล่งข้อมูลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวในและนอกสถาบันที่จำเป็นแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า และ (3) การจัดโครงการเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่นักศึกษาและศิษย์เก่าในรูปแบบต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 : ระบบและกลไกการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนักศึกษาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและครบถ้วน กิจกรรมนักศึกษาหมายถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ดำเนินการทั้งโดยสถาบันและโดยองค์กรนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมจะมีโอกาสได้รับการพัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5 ประการ ได้แก่ (1) คุณธรรมจริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ และสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สภา/องค์กรวิชาชีพ ได้กำหนดเพิ่มเติม ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย

หลักการ

สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีจุดเน้นในเรื่องการวิจัยที่แตกต่างกันขึ้นกับสภาพแวดล้อมและความพร้อมของแต่ละสถาบัน อย่างไรก็ตาม ทุกสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีพันธกิจนี้เป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจสถาบัน ดังนั้น จึงต้องมีระบบและกลไกควบคุมให้สามารถดำเนินการในพันธกิจด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามจุดเน้นเฉพาะของแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกิดประโยชน์ การวิจัยจะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์จำเป็นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) สถาบันต้องมีแผนการวิจัย มีระบบและกลไก ตลอดจนมีการสนับสนุนทรัพยากรให้สามารถดำเนินการได้ตามแผน 2) คณาจารย์มีส่วนร่วมในการวิจัยอย่างเข้มแข็ง โดยบูรณาการงานวิจัยกับการจัดการเรียนการสอน และพันธกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน และ 3) ผลงานวิจัยมีคุณภาพ มีประโยชน์ สอนองยุทธศาสตร์ของชาติและมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 : ระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการบริหารจัดการงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีกลไกส่งเสริมสนับสนุนครบถ้วน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ทั้งการสนับสนุนด้านการจัดหาแหล่งทุนวิจัยและการจัดสรรทุนวิจัย การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะแก่นักวิจัยและทีมวิจัย การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น ซึ่งรวมถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 : ระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

การบริหารจัดการความรู้จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ เพื่อเผยแพร่ไปยังคณาจารย์ นักศึกษา วงการวิชาการ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนชุมชนเป้าหมายที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญสำหรับทุกสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น สถาบันต้องจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวบรวม เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน

ทรัพย์สินทางปัญญาจากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์อย่างเหมาะสมกับผู้ใช้แต่ละกลุ่ม โดยสิ่งที่เผยแพร่ต้องมีคุณภาพเชื่อถือได้และรวดเร็วทันเหตุการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 : เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำและนักวิจัยประจำ

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการผลิตงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในสถาบันอุดมศึกษา คือ เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องจัดสรรเงินจากภายในสถาบันและที่ได้รับจากภายนอกสถาบันเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยหรืองานสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพแวดล้อมและจุดเน้นของสถาบัน

นอกจากนั้นเงินทุนวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่สถาบันได้รับจากแหล่งทุนภายนอกยังเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ที่แสดงถึงศักยภาพด้านการวิจัยของสถาบัน โดยเฉพาะสถาบันที่อยู่ในกลุ่มที่เน้นการวิจัย

องค์ประกอบที่ 5 การบริการทางวิชาการแก่สังคม

หลักการ

การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัด และในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย หรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 : ระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการบริการทางวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีการจัดโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบดังกล่าว การให้บริการทางวิชาการต้องมีความเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย และสามารถบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 : กระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

ความสามารถในการให้บริการทางวิชาการในลักษณะห่วงโซ่คุณภาพที่สนองความต้องการและเป็นที่ยอมรับของชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาชีพ สังคมได้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพและความพร้อมตามจุดเน้นของสถาบัน พิจารณาได้จาก (1) ประโยชน์หรือผลกระทบของการให้บริการทางวิชาการ (2) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และ (3) ความรู้ที่เกิดจากการให้บริการทางวิชาการและการเผยแพร่ความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

หลักการ

การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมถือเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยอาจมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญา และ ธรรมชาติของแต่ละสถาบัน และมีการ บูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่นๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ศิลปและวัฒนธรรม สร้างสรรค์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ที่ดีขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 : ระบบและกลไกการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาต้องมีนโยบาย แผนงาน โครงสร้าง และการบริหารจัดการงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามจุดเน้นของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา

เกณฑ์มาตรฐาน :

1. มีระบบและกลไกการทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และดำเนินการตามระบบที่กำหนด
2. มีการบูรณาการงานด้านทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา
3. มีการเผยแพร่กิจกรรมหรือการบริการด้านทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมต่อสาธารณชน
4. มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานด้านทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา
5. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา
6. มีการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปะและวัฒนธรรม และมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ

หลักการ

สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โดยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้มีคุณภาพ เช่น ทรัพยากรบุคคล ระบบฐานข้อมูล การบริหารความเสี่ยง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารทรัพยากรทั้งหมด ฯลฯ เพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 : ภาวะผู้นำของสภาสถาบันและผู้บริหารทุกระดับของสถาบัน

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

ปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการเจริญก้าวหน้าของสถาบันอุดมศึกษา คือ สภาสถาบันและผู้บริหารทุกระดับของสถาบันนั้น ๆ หากสภาสถาบันและผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำที่ดี มีธรรมาภิบาล รับผิดชอบต่อสังคม รักความก้าวหน้า ดูแลบุคลากรอย่างดี เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และกำกับดูแลติดตามผลการดำเนินงานของสถาบันไปในทิศทางที่ถูกต้อง จะทำให้สถาบันเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 : การพัฒนาสถาบันสู่สถาบันเรียนรู้

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

มาตรฐานการอุดมศึกษาข้อที่ 3 กำหนดให้สถาบันมีการสร้างและพัฒนา สังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีการจัดการความรู้เพื่อมุ่งสู่สถาบันแห่งการ เรียนรู้ โดยมีการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในสถาบันซึ่งจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในสถาบันสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษามีความสามารถในเชิง แข่งขันสูงสุด กระบวนการในการบริหารจัดการความรู้ในสถาบัน ประกอบด้วย การระบุนความรู้ การคัดเลือก การรวบรวม การจัดเก็บความรู้ การเข้าถึงข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถาบัน การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในสถาบัน การกำหนดแนว วิธีปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการความรู้ ในสถาบันให้ดียิ่งขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 : ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจ

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันควรมีการพัฒนาาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการ ตัดสินใจที่สอดคล้องกับนโยบายและการวางแผนระดับสถาบัน เพื่อให้เป็นระบบที่สมบูรณ์สามารถ เชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เป็นระบบที่ใช้งานได้ทั้งเพื่อการ บริหาร การวางแผนและการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจทุกด้าน ของบุคลากร เพื่อการติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อการปรับปรุงและ พัฒนาสถาบัน ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวต้องมีความสะดวกในการใช้งาน โดยประเมินจากความพึงพอใจ ของผู้ใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 : ระบบบริหารความเสี่ยง

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบบริหารความเสี่ยง โดยการบริหารและ ควบคุมปัจจัย กิจกรรม และกระบวนการดำเนินงานที่อาจเป็นมูลเหตุของความเสียหาย (ทั้งในรูป ของตัวเงิน หรือ ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือความคุ้มค่า) เพื่อให้ระดับความเสี่ยง และขนาดของความ เสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับและควบคุมได้ โดยคำนึงถึงการเรียนรู้วิธีการ ป้องกันจากการคาดการณ์ปัญหาล่วงหน้าและโอกาสในการเกิด เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความ รุนแรงของปัญหา รวมทั้งการมีแผนสำรองต่อภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้มั่นใจว่าระบบงานต่าง ๆ มีความ

พร้อมใช้งาน มีการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบรรลุเป้าหมายของสถาบันตามยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์เป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ

หลักการ

การเงินและงบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะแหล่งเงินทุนของสถาบันอุดมศึกษาจะได้อาจงบประมาณแผ่นดิน (สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ) หรือเงินรายได้ของสถาบัน เช่น ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงการศึกษาต่างๆ ของนักศึกษา รายได้จากงานวิจัย บริการทางวิชาการ ค่าเช่าทรัพย์สิน ฯลฯ ผู้บริหารสถาบันจะต้องมีแผนการใช้จ่ายที่สะท้อนความต้องการใช้เงินเพื่อการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำความเข้าใจกับการวิเคราะห์ทางการเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อจำนวนนักศึกษา ทรัพย์สินถาวรต่อจำนวนนักศึกษา ค่าใช้จ่ายที่สถาบันใช้สำหรับการผลิตบัณฑิตต่อหัว จำแนกตามกลุ่มสาขา รายได้ทั้งหมดของสถาบันหลังจากหักงบ (ค่าใช้จ่าย) ค่าเงินการทั้งหมด งบประมาณในการพัฒนาอาจารย์ ความรวดเร็วในการเบิกจ่าย ร้อยละของงบประมาณที่ประหยัดได้หลังจากที่ปฏิบัติตามภารกิจทุกอย่างครบถ้วน สิ่งเหล่านี้จะเป็นการแสดงศักยภาพเชิงการบริหารจัดการด้านการเงินของสถาบันที่เน้นถึงความโปร่งใส ความถูกต้อง ใช้เม็ดเงินอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 : ระบบและกลไกการเงินและงบประมาณ

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีระบบในการจัดหาและจัดสรรเงินอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีแผนกลยุทธ์ทางการเงินซึ่งเป็นแผนจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่สามารถผลักดันแผน กลยุทธ์ของสถาบันให้สามารถดำเนินการได้ มีการวิเคราะห์รายได้ ค่าใช้จ่ายของการดำเนินงาน ทั้งจากงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้อื่น ๆ ที่สถาบันได้รับ มีการจัดสรรงบประมาณและการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างเป็นระบบครบทุกพันธกิจ มีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ รายงานทางการเงินต้องแสดงรายละเอียดการใช้จ่ายในทุกพันธกิจ โครงการ กิจกรรมเพื่อให้สามารถวิเคราะห์สถานะทางการเงินและความมั่นคงของสถาบันได้

องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

หลักการ

ระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงถึงศักยภาพการพัฒนาคูณภาพของสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องครอบคลุมทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่อง และมีกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่เป็นลักษณะเฉพาะของสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 : ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

คำอธิบายตัวบ่งชี้ :

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งสถาบันต้องสร้างระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาคูณภาพดำเนินงานของสถาบันให้เป็นที่มาตามนโยบาย เป้าประสงค์ และระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถาบันและหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการวัดผลสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวมทั้งการรายงานผลการประกันคุณภาพต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน มีการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และมีนวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคนในการพัฒนาคูณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันแก่สาธารณชนให้มั่นใจได้ว่าสถาบันสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม พ.ศ. 2554 – 2558 ระดับอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษาเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคูณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษา สมศ. มีแนวคิดและหลักการในการประเมินคุณภาพภายนอกตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อมั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตาม โดยมีระบบการประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้การประเมินคุณภาพภายนอกครอบคลุมมาตรฐาน 4 มาตรฐาน คือ 1) ผลการจัดการศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน: ด้านคุณภาพบัณฑิต

ตัวบ่งชี้ที่ 1 บัณฑิตปริญญาตรีที่ได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี

คำอธิบาย

บัณฑิตปริญญาตรีที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรภาคปกติ ภาคพิเศษ และภาคนอกเวลาในสาขานั้นๆ ที่ได้งานทำ หรือมีกิจการของตนเองที่มีรายได้ประจำ ภายในระยะเวลา 1 ปีนับจากวันที่สำเร็จการศึกษา เมื่อเทียบกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษานั้น การนับการมีงานทำสามารถนับกรณีการทำงานสุจริตทุกประเภทที่สามารถสร้างรายได้เข้ามาประจำเพื่อเลี้ยงชีพตนเองได้ โดยการนับจำนวนผู้มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคพิเศษหรือภาคนอกเวลา ให้นับเฉพาะผู้ที่เปลี่ยนงานใหม่หลังสำเร็จการศึกษาเท่านั้น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 คุณภาพของบัณฑิตปริญญาตรี โท และเอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

คำอธิบาย

คุณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd. หรือ Thai Qualifications Framework for Higher Education) หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ สกอ.ระบุ โดยเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สถาบันกำหนด ครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้ง TQF ตามสาขาวิชาชีพที่ประกาศใช้ ตลอดจนสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สภาหรือองค์กรวิชาชีพกำหนดเพิ่มเติม หรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

กรณีที่เป็นวิชาชีพที่มีการเพิ่มเติมคุณลักษณะของบัณฑิตที่เพิ่มเติมจากกรอบมาตรฐานทั้ง 5 ด้าน ต้องทำการประเมินครบทุกด้าน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่

คำอธิบาย

ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่เป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่แสดงถึงความเป็นผู้นำทางความคิด ความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ การนำเสนอผลงาน มีทักษะในการวิจัย ทักษะและภูมิปัญญาในฐานะนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์

คำอธิบาย

ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่แสดงถึงความเป็นผู้นำทางความคิด ความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ การนำเสนอผลงาน มีทักษะในการวิจัย ทักษะและภูมิปัญญาในฐานะนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน: ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 5 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่

คำอธิบาย

การวิจัยเป็นพันธกิจหนึ่งที่สำคัญของของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการตามพันธกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้น สามารถพิจารณาได้จากผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพและมีการเผยแพรอย่างกว้างขวางจากการเปรียบเทียบจำนวนบทความ

วิจัยที่ตีพิมพ์และจำนวนผลงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ในระดับชาติหรือระดับนานาชาติของอาจารย์ประจำและนักวิจัยประจำ

การตีพิมพ์ หมายถึง การตีพิมพ์บทความจากผลงานวิจัยในวารสารวิชาการ (Journal) ในระดับชาติหรือนานาชาติที่ปรากฏในฐานข้อมูลที่กำหนด รวมถึงบทความวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติตามเงื่อนไขที่กำหนด

บทความจากผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ที่สามารถนำมานับได้มีเฉพาะ Article หรือ Conference Paper หรือ Review เท่านั้น ส่วนบทความจากผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการนั้นสามารถนำมานับได้เฉพาะที่เป็น Full Paper เท่านั้น

การเผยแพร่ หมายถึง การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ โดยการจัดนิทรรศการ (Exhibition) หรือจัดการแสดง (Performance) ซึ่งเป็นการนำเสนอผลงาน หรือสิ่งประดิษฐ์ทางศิลปะ ดนตรี และการแสดงที่เป็นผลงานวิชาการ (นอกเหนือจากงานวิจัย) ผู้สภานิติบัญญัติหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการจัดการนำเสนอในระดับชาติหรือนานาชาติอย่างเป็นระบบและเป็นวิธีการที่ยอมรับในวงวิชาชีพ หรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สมาคมที่เกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในระดับชาติหรือนานาชาติ และมีกระบวนการประเมินคุณค่าของผลงานในการเผยแพร่

ตัวบ่งชี้ที่ 6 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์

คำอธิบาย

การวิจัยเป็นพันธกิจหนึ่งที่สำคัญของของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการตามพันธกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้น สามารถพิจารณาได้จากผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพและมีประโยชน์สู่การนำไปใช้จากการเปรียบเทียบจำนวนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ของอาจารย์ประจำและนักวิจัยประจำที่นำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยและรายงานการวิจัยโดยได้รับการรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของอาจารย์ประจำและนักวิจัยประจำ

การนำไปใช้ประโยชน์ หมายถึง งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการ โครงการวิจัย และรายงานการวิจัยอย่างถูกต้องสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนถึงการนำไปใช้

จนก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริงตามวัตถุประสงค์ และได้การรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพ

คำอธิบาย

ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ สะท้อนถึงสมรรถนะในการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย การปฏิบัติจริงและได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในหน้าที่ จนเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 8 นำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือ การวิจัย

คำอธิบาย

การให้บริการวิชาการ หมายถึง การที่สถาบันการศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่ง ของชุมชนหรือสังคมหรือเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ หรือทำหน้าที่ใดๆ ที่มีผลต่อการพัฒนา ชุมชนในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ ตลอดจนความเข้มแข็งประเทศชาติและนานาชาติ การ บริการวิชาการเป็นการบริการที่มีค่าตอบแทน และบริการวิชาการให้เปล่า โดยมีการนำความรู้และ ประสบการณ์มาใช้พัฒนาหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนหรือการวิจัย อาทิ บทความ ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 9 การเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือองค์กรภายนอก

คำอธิบาย

โครงการที่มีผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง โครงการที่สถาบันจัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนหรือองค์กรภายนอกและเมื่อดำเนินการแล้วมีผล ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแก่ชุมชนหรือองค์กรภายนอกในด้านต่างๆ หรือ ทำให้ ชุมชนหรือองค์กรภายนอกสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพของตน

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน: ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง สถาบันอุดมศึกษามีการ ดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน มีระบบและ กลไกในบทบาทเป็นหน่วยส่งเสริมวัฒนธรรม โดยเฉพาะในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้นักศึกษา และบุคลากรของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งและมี

สุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ มีวิถีชีวิตที่ปรารถนา และเรียนรู้วิธีการจัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันมีการกำกับดูแลและส่งเสริมการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ 10 การส่งเสริมและสนับสนุนด้านศิลปะและวัฒนธรรม

คำอธิบาย

การทำนุบำรุง หมายถึง การให้ความสำคัญและเห็นถึงคุณค่าที่จะต้องดูแลรักษาให้คงอยู่ในสภาพที่ดี และสมบูรณ์ทั้งในปัจจุบัน และเพื่ออนาคต

ศิลปะ คือ งานสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมสร้างความสุนทรีย์ ความงาม และความสุข แก่ผู้คน สภาพแวดล้อม และสังคม ซึ่งพัฒนาการยกระดับความมีรสนิยม ความสุนทรีย์ และเข้าใจคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เป็นการนำศิลปะไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนา อาจารย์และนักศึกษา

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงามที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องความคิดความรู้สึก และความเชื่อ ก่อให้เกิดวัฒนธรรม สามารถเห็นได้จากพฤติกรรมในวิถีชีวิต สังคม และผลเกิดจากกิจกรรมและผลผลิตกิจกรรมของมนุษย์ วัฒนธรรมมีลักษณะเฉพาะและมีลักษณะสากล ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามสมัยนิยม วัฒนธรรมปัจจุบันที่ดีจึงควรมีความสอดคล้องกับความเป็นสากล แต่มีรากฐานของวัฒนธรรมตนเองที่มีคุณค่าอย่างมั่นคง และมั่นใจ

วัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง วัฒนธรรมการเรียนรู้ วัฒนธรรมองค์กร พัฒนาบุคลากร พัฒนากิจกรรมเพื่อให้เกิดวัฒนธรรม เช่น จิตอาสา ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดทั้งในและนอกห้องเรียน วัฒนธรรมการปฏิเสธ การสร้างวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับโลกยุคปัจจุบันแต่ต้องรู้คุณค่าวัฒนธรรมที่เป็นรากฐานของตนเอง มหาวิทยาลัยควรเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมที่ดี แล้วบุคลากรในมหาวิทยาลัยควรเป็นผู้นำทางวัฒนธรรมของสังคม อาทิ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย และควรมีการส่งเสริมให้รักวัฒนธรรมของบ้านเกิดหรือวัฒนธรรมในชุมชน นอกจากนั้นควรมีพิจารณาในประเด็นการจัดการทางวัฒนธรรมและการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เช่น มหาวิทยาลัยจะต้องแสดงบทบาทในการป้องกันหรือกรองสื่อ ที่ส่งผลให้เกิดการใช้สื่อเพื่อข่มขู่บ้ายมุข หรือความเสื่อมเสียทางเพศ โดยไม่ต้องมองในอดีตเสมอไป และระวังตีความเรื่องวัฒนธรรมเป็นประเพณีไปหมด

ประเด็นการพิจารณา

1. มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA)
2. บรรลุเป้าหมายตามแผนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
3. มีผลกระทบที่เกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสังคม
4. ได้รับการยกย่องระดับชาติ
5. ได้รับการยกย่องระดับนานาชาติ

ข้อมูลที่ต้องการ

1. นโยบาย แผน ระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านศิลปะและวัฒนธรรม
2. โครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนด้านศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งตัวบ่งชี้และเป้าหมายความสำเร็จ
3. รายงานสรุปผลหรือประเมิน โครงการหรือกิจกรรม
4. หลักฐานที่แสดงโครงการหรือกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรม ที่สถาบันดำเนินการใน แต่ละปีการศึกษา อาทิ รายงานประจำปี ผลการประเมินโครงการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม งานวิจัยเชิงประเมิน โครงการ หรืองบประมาณสนับสนุน โครงการ เป็นต้น
5. หลักฐานที่อธิบายรายละเอียดและแสดงกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลของการสรุปผลสำเร็จ เช่น ขั้นตอนและช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูล การสุ่มตัวอย่าง แบบสำรวจหรือแบบสอบถามหรือแบบประเมิน วิธีการวิเคราะห์ผล เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่ 11 การพัฒนาสุนทรียภาพในมิติทางศิลปะและวัฒนธรรม

คำอธิบาย

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว และมีวิธีดำเนินงานที่ดี คือ การทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปตามที่มุ่งหมายไว้ เพื่อให้ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นดีกว่าลักษณะเก่า

สุนทรียะทางศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง ความงดงามของศิลปะและวัฒนธรรมที่เจริญงอกงามมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถจะศึกษาหาความรู้ และเรียนรู้ได้จากงานศิลปะและวัฒนธรรม เช่น หอองครศิลป์ วรณศิลป์ ทศนศิลป์และศิลปะสถาปัตยกรรม ศิลปะการแสดง เป็นต้น

การพัฒนาสุนทรียภาพ หมายถึง สถานศึกษามีการวางแผนงาน และการดำเนินงาน ที่ดีในการสร้างคุณค่าความงามของวัฒนธรรม หรือมีปฏิกิริยาต่อความงามทั้งหลาย ก่อให้เกิด ความมีชีวิตชีวาของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัตถุ เหตุการณ์ การดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมและปรากฏการณ์เหล่านั้นมีสภาพเป็นแรงบันดาลใจ (Inspiration) ที่จะกระตุ้น ความรู้สึก กระตุ้นการรับรู้ โดยจะแปรการรับรู้ไปสู่ความรู้สึกนึกคิด การชื่นชมยินดี การวิพากษ์ วิจารณ์ พร้อมกันนั้นก็พัฒนาความรู้สึกนึกคิดไปสู่การแสดงออก ไปสู่การสร้างสรรค์ ซึ่งอาจ แสดงออกและสร้างสรรค์ได้ทุกด้านในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกและสร้างสรรค์ทาง วิทยาศาสตร์ สร้างสรรค์ทางเทคโนโลยี สร้างสรรค์ทางสังคม ฯลฯ โดยมีพลังของสุนทรียภาพเป็น แรงสนับสนุน ทั้งนี้การวัดความมีชีวิตชีวาของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยที่มีชีวิต) สามารถวัดได้ โดยมหาวิทยาลัยไม่ควรจำกัดเวลาปิด-เปิด มีพื้นที่ทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง พื้นที่ทั้งในหรือนอก มหาวิทยาลัยก็ได้ เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา บุคลากร และชุมชน โดย มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางของชุมชน อาทิ แหล่งเรียนรู้ แหล่งศิลปวัฒนธรรม แหล่งพักผ่อน แหล่ง ออกกำลังกาย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยรักษาระบบนิเวศเดิม เป็นต้น

ประเด็นการพิจารณา

1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบันที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ดี
2. อาคารสถานที่ สะอาด และตกแต่งอย่างมีคุณค่าทางสุนทรียะ
3. ปรับแต่งและรักษาภูมิทัศน์ให้สวยงามตามธรรมชาติ และเป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อม

4. มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เอื้อและส่งเสริมต่อการจัดกิจกรรม และมีการจัด กิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
5. ระดับความพึงพอใจของบุคลากรและนักศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5 ข้อมูลที่ต้องการ

1. หลักฐานที่แสดง โครงการหรือกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรม ที่สถาบัน ดำเนินการใน แต่ละปีการศึกษา อาทิ งบประมาณในการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทาง ศิลปะและวัฒนธรรมต้องบดำเนินการ รายงานประจำปี ผลการประเมิน โครงการอนุรักษ์ศิลปะและ วัฒนธรรม งานวิจัยเชิงประเมิน โครงการ หรืองบประมาณสนับสนุนแต่ละ โครงการ เป็นต้น

2. โครงการหรือกิจกรรม รายงานชื่อผลงาน หรือชิ้นงานที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริม การอนุรักษ์ พัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมรายละเอียดโครงการ

3. รายงานสรุปผลหรือประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมหรือพัฒนา สุนทรียภาพทางศิลปะและวัฒนธรรม

4. หลักฐานที่อธิบายรายละเอียดและแสดงกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลของการสรุปผลสำเร็จ เช่น ขั้นตอนและช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูล การสุ่มตัวอย่าง แบบสำรวจหรือแบบสอบถามหรือแบบประเมิน วิธีการวิเคราะห์ผล เป็นต้น

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน: ด้านการบริหารและการพัฒนาสถาบัน

ตัวบ่งชี้ที่ 12 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภาสถาบัน

คำอธิบาย

สภาสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นองค์กรหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย กรอบทิศทาง การดำเนินงานตามอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา กำหนดระบบกลไกและกระบวนการที่เป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการกำกับดูแล และขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการพัฒนาสถาบันอย่างยั่งยืน

การประเมินผลความสำเร็จในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภาสถาบันจะมุ่งเน้นการประเมินคุณภาพในการกำหนดทิศทางกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาตามหน้าที่และบทบาทของสภาสถาบัน การบริหารและการจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการดำเนินงานตามมติการประชุมสภาสถาบันอุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้ 13 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถาบัน

คำอธิบาย

การประเมินผลตามหน้าที่และบทบาทของผู้บริหารในการบริหารและการจัดการให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถาบันอุดมศึกษา จะมุ่งเน้นการประเมินคุณภาพของการบริหารงานตามนโยบายของสภาสถาบันอุดมศึกษา ประสิทธิภาพของแผนปฏิบัติการประจำปี ความสามารถในการบริหารและการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

ตัวบ่งชี้ 14 การพัฒนาคุณภาพอาจารย์

คำอธิบาย

คุณภาพอาจารย์พิจารณาจากคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งพิจารณาจากความสำเร็จของสถาบันในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ เพื่อให้อาจารย์ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้สถาบันสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน: ด้านการพัฒนาและประกันคุณภาพภายใน

ตัวบ่งชี้ที่ 15 ผลประเมินการประกันคุณภาพภายในรับรองโดยต้นสังกัด

คำอธิบาย

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ระบุไว้ว่า “...ให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษานั้นอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และแจ้งผลให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทราบ รวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน...” ทั้งนี้ สถานศึกษา จะดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ครอบคลุมตัวบ่งชี้ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือต้นสังกัดกำหนด โดยจะเป็นตัวบ่งชี้ที่เน้นด้านปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ ซึ่งผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในโดยต้นสังกัดนี้ จะเป็นคะแนนที่สามารถสะท้อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของคุณภาพ การดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังนั้น ในการประเมินตัวบ่งชี้นี้ จะใช้ค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินการประกันคุณภาพภายในโดยต้นสังกัด โดยไม่ต้องทำการประเมินใหม่

ตัวบ่งชี้ที่ 16 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันสถาบันอุดมศึกษา

เลือกตัวบ่งชี้ภายใต้กลุ่มสถาบันที่ระบุ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน โดยตัวบ่งชี้ที่เลือกควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษาและการพัฒนาประเทศ
2. สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่เป็นจุดเน้น
3. สะท้อนอัตลักษณ์และจุดเน้นรวมทั้งวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระราชบัญญัติ

ของสถาบัน อุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ (ทุกกลุ่มสถาบัน)

ตัวบ่งชี้ที่ 17 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นของสถาบัน

คำอธิบาย

การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่สะท้อนจุดเด่นและจุดเน้นรวมทั้งวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาและมีคุณสมบัติดังนี้

1. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษาและการพัฒนาประเทศ
2. สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มสถาบันที่เป็นจุดเน้น
3. สะท้อนอัตลักษณ์และจุดเน้นรวมทั้งวัตถุประสงค์เฉพาะตามพระราชบัญญัติ

ของสถาบัน อุดมศึกษา ทั้งนี้ จุดเน้นและจุดเด่นที่เป็นผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงานของสถาบันนั้นต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบัน

ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

ตัวบ่งชี้ที่ 18 ผลการชั้นนำหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ของสถาบัน

คำอธิบาย

สถาบันอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ 2 เรื่อง จากประเด็นเรื่องที่ชั้นนำหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ อาทิ ความรักชาติ บำรุงศาสนาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน พลังงานสิ่งแวดล้อม อุบัติภัย สิ่งเสพติด ความฟุ่มเฟือย การแก้ปัญหาความขัดแย้ง สร้างสังคมสันติสุขและความปรองดอง เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องที่ชั้นนำหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาเลือกดำเนินการในแต่ละเรื่องนั้น ต้องผ่านการเห็นชอบจากสภาสถาบัน

แนวคิดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

กรสรวง มณีมาลา (2552: 29) กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้นักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาหรือเกี่ยวกับศิลปะการแสดง ศิลปะการพูดและดนตรี เป็นต้น นักศึกษาแทบทุกมหาวิทยาลัย ได้จัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น การไหว้ครู และงานลอยกระทง เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ ถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย สืบเนื่องจากงานศิลปะและวัฒนธรรมมีขอบเขตกว้างขวางมาก ขวัญชัย พะยอม (2550: 15) กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม คือ

1. เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ แลกเปลี่ยนและพัฒนางานศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมอันเป็นมรดกล้ำค่า และเป็นเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ
2. เพื่อปลูกฝังค่านิยมความภาคภูมิใจ และความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทยแก่นักศึกษาและบุคคลทั่วไป

ลักษณะกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมมีกิจกรรมหลายอย่างแตกต่างกันไปในการจัดกิจกรรม ตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและท้องถิ่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆของชาติ เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา ฯลฯ ตลอดจนการจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี การละเล่นพื้นเมือง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ที่สถาบันอุดมศึกษาที่นิยมจัดสามารถ เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อช่วยเสริมสร้างความรู้ และทักษะในด้านศิลปวัฒนธรรมให้กับนักศึกษา ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ได้ยึดปฏิบัติในทุกๆปี เช่น การไหว้ครูกินอาหาร และงานทอดกฐิน
2. กิจกรรมเพื่อเสริมความรู้ และทักษะในด้านศิลปะและวัฒนธรรมให้กับนักศึกษา เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟ้อนรำ หรือด้านดนตรี
3. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ด้านจริยธรรม และด้านสุนทรียภาพให้นักศึกษา เช่น กิจกรรม Assembly

แนวคิดการสร้างสรรค

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553: 1) ความหมายของคำว่า “สร้างสรรค” ในภาษาไทย ให้ความหมาย ออกเป็น 3 ความหมาย

1. ความคิดสร้างสรรค ให้ความหมายถึง ความคิดแง่บวก (Positive thinking)
2. ความคิดสร้างสรรค ให้ความหมายถึง การกระทำที่ไม่ทำร้ายใคร (Constructive Thinking)
3. ความคิดสร้างสรรค ให้ความหมายถึง การคิดสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ (Creative Thinking)

ความคิดสร้างสรรคโดยทั่วไป หมายถึง การคิดสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ (Creative thinking) องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค การที่เราจะกำหนดว่าสิ่งใดเกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรคนั้น สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบสำคัญ

1. ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ (new, original) สิ่งที่เกิดสร้างสรรคนั้นต้องเป็นการคิดที่แหวกวงล้อมความคิดที่มีอยู่เดิม หรือเรียกว่าเป็น ความคิดต้นแบบ และไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร แม้กระทั่งความคิดเดิมๆของตนเอง

2. ใช้การได้ (workable) ความที่เกิดจากการสร้างสรรคไม่ได้หยุดเพียงจินตนาการเพื่อฝัน แต่สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจริงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการคิดได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีเดิม หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าของเดิมที่ใช้กันอยู่

3. มีความเหมาะสม (appropriate) ความคิดใหม่นั้นจะต้องประกอบไปด้วยความแปลกใหม่ เป็นความคิดต้นแบบ แต่ต้องผสมผสานองค์ประกอบของความมีเหตุมีผล ความเหมาะสมและคุณค่าภายใต้มาตรฐานที่ยอมรับกันทั่วไปบางประการด้วย

ซิจิโร อิเกะซะวะ (2542: 26) การสร้างสรรคความคิดใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ เรียกว่า “ไอเดีย” พลังในการสร้างสรรคไอเดียนี เป็นการทำงานของก้านสมองที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด หรือเรียกว่า เป็นปัญญาในความหมายที่แคบได้ และปัญญาโดยทั่วไปจะ ใช้ในความหมายเดียวกับไอเดีย

Guilford (1969: 389) ความคิดสร้างสรรคเป็นความสามารถทั่วไปในการทำงานของสมอง เป็นความคิดได้หลายทาง ซึ่งประกอบด้วยความยืดหยุ่นในการคิด ความคล่องแคล่วในการคิด และการคิดที่เป็นของตนโดยเฉพาะ

ประภาพร คริมสูงเนิน (2552: 13) ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองของแต่ละบุคคล ซึ่งหมายถึงกระบวนการคิดในลักษณะของความคิดอเนกนัยและการคิดจินตนาการ เป็นความคิดที่มีอิสระเป็นของตนเอง ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ มีคุณค่าโดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความคิดต่อเนื่องกันไป

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดสร้างสรรค์กิจกรรม โดยสร้างสรรค์รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบใหม่ หรือกระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมที่แปลกหรือพัฒนาไปจากเดิม โดยมาจากความต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมของนักศึกษาอย่างแท้จริง จากกิจกรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยใช้วิทยากรกระบวนการเข้ามาดำเนินรายการเพื่อนำไปสู่การวิจัยในครั้งนี้ โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การนำเข้าสู่ปัญหา เป็นการพิจารณาขอบเขตของปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมาย สืบหาปัญหาอย่างละเอียด เป็นการเตรียมความพร้อม ในการเตรียมข้อมูล
2. การเตรียมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นการหาข้อเท็จจริงที่จำเป็นต่อปัญหาทั้งที่เป็นสิ่งที่รู้ สิ่งที่ไม่รู้ และสิ่งที่ต้องการรู้ การคิดแบบอเนกนัยในการแก้ปัญหา เพื่อหาคำตอบที่เป็นไปได้ หาวิธีการแก้ไขปัญหารับปรุงความคิดเดิมให้ได้ความคิดใหม่ออกมา
3. การประเมินคำตอบที่ดีที่สุด เป็นการเลือกการตอบที่ใช้ได้ดีที่สุด เรียงลำดับ และหาเกณฑ์ที่เหมาะสม

แนวคิดการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 4) การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมในการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเพียงเล็กน้อยได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรก ถึงขั้นสุดท้ายของกิจกรรม

พงศ์วัช วิวังสู (2546: 17) การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจอย่างมีเหตุและผลเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรม หรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน

ณัฐกุลเกษณ์ ศรีมีชัย (2547: 46) การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเองโดยประชาชน หรือกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ได้จัดขึ้น โดยประชาชนเป็นผู้เข้าร่วมรับฟัง เสนอความคิดเห็น ชักถาม ตัดสินใจ สำรวจปัญหา วางแผนปฏิบัติ ดำเนินงาน รับประโยชน์ ตลอดจนติดตามประเมินผลกิจกรรม

อมรพรรณ ประจันตวิศิษฐ์ (2550: 23) การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคล ตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผลในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ตลอดจน ร่วมติดตามและประเมินผล รวมทั้งร่วมรับผิดชอบในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรม หรือ กระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกันทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม

เนตรรุ้ง อยู่เจริญ (2553: 25) การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือหรือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือการร่วมกิจกรรมใดๆ ในทุกระดับอัน อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารด้วยความสมัครใจ ความกระตือรือร้น ตั้งใจ จริงใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เป้าหมายบรรลุ สำเร็จตามที่ตั้งใจ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่นักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดกิจกรรม ตั้งแต่กระบวนการร่วมกันคิดกิจกรรม ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินกิจกรรม รวมไปถึงร่วมกันประเมินผลการดำเนินกิจกรรม ให้บรรลุผลตาม วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

แนวคิดพื้นฐานในการทำสำคัญในการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วม โคเฮน แอนด์ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff 1980 อ้างใน เนตรรุ้ง อยู่เจริญ, 2553) ได้สร้างกรอบการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสไม่ว่า 1 คน หรือกลุ่มคนก็ตามเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการในการดำเนินการ การได้รับประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงการร่วมประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทิศทางไปสู่เป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

แนวคิดการรับรู้

ความหมายของการรับรู้

ชาลชัช อาจินมาสมาจาร (2535: 84) การรับรู้มีบทบาทอันสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของเอกัตบุคคล องค์การ ได้ให้ข่าวสารแก่สมาชิกในรูปแบบต่างๆ โดยบอกกล่าวในสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ การรับรู้ของคนมักจะนำไปสู่การกระทำต่อไป ถ้าหากการรับรู้เราตรงกับความคิดหวังขององค์กร ผลที่ออกมาจะมีประสิทธิผล แต่ถ้าความรับรู้ของเรากับความคาดหวังขององค์กรไม่ตรงกันผลที่ออกมา ก็อาจจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการทำงานก็จะไม่มีประสิทธิผล

รัชนีวรรณ สุวรรณพงษ์ (2545: 20) การรับรู้หมายถึง การที่บุคคลได้เห็น ได้ยิน และได้รับความรู้สึกจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเหตุการณ์ หรือวัตถุใดๆ ในโลกต้องอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ถึงแม้ว่าคนจะมีประสาทสัมผัสเหมือนกัน แต่อาจจะรับรู้สิ่งกระตุ้นจากภายนอกแตกต่างกัน และกระบวนการจะถูกกระทบจากตัวแปร 3 ตัวคือ วัตถุ เหตุการณ์ที่รับรู้ สภาพแวดล้อมที่การรับรู้เกิดขึ้น และบุคคลที่ทำการรับรู้ สภาพการรับรู้ของมนุษย์นั้นมักเป็นไปในลักษณะที่เลือกจะรับรู้ (selective perception) ซึ่งสิ่งใดก็ตามเมื่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพร่างกาย และจิตใจมนุษย์ก็มีโอกาสที่จะรับรู้ก่อนสภาพการณ์อย่างอื่น

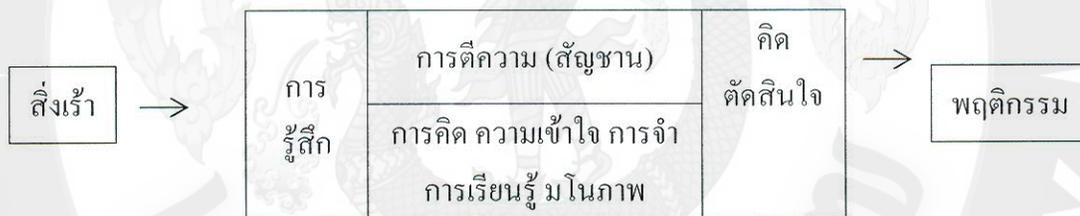
ดวงทิพย์ อวธราษฎร์ (2550: 19) การรับรู้เป็นกระบวนการเลือก รวบรวม และแปลผลหรือตีความสารสนเทศ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า อันได้แก่ การเห็น การได้กลิ่น การรับรส การสัมผัสทางกาย และการได้ยิน การรับรู้เป็นส่วนกำหนดกรอบแนวคิดมนุษย์ในการประเมินตัวเอง ผู้อื่นและสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดท่าที พฤติกรรมการแสดงออกต่อสิ่งต่างๆ ของมนุษย์ ทั้งนี้การรับรู้ถือเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานของบุคคลที่สำคัญ เพราะถ้าปราศจากการรับรู้แล้วก็ไม่สามารถมีความจำ หรือการเรียนรู้ได้

ฐนกร ศิลป์สาคร (2554: 10) การรับรู้หมายถึงกระบวนการจัดรวบรวมและตีความข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากความรู้สึก การรับรู้เป็นความรู้เฉพาะตัว สำหรับบุคคลนั้นๆ

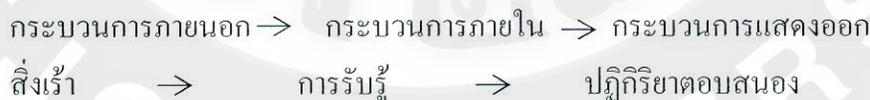
จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการรับรู้ หมายถึงกระบวนการประมวลผลข้อมูลที่ได้รับรู้ และตีความหมายและประมวลผลเป็นความคิด ความรู้สึก การรับรู้เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพตัวแปร 3 ตัวคือ วัตถุ เหตุการณ์ที่รับรู้ สภาพแวดล้อมที่การรับรู้เกิดขึ้น และบุคคลที่ทำการรับรู้

ขั้นตอนการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (2532: 128) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ การคิด ความรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ และการแสดงพฤติกรรมซึ่งเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกระบวนการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (2532: 129) เมื่ออวัยวะรับสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วส่งไปยังสมองทำให้เกิดการคิด การเข้าใจ การรับรู้ จากนั้นสมองจึงสั่งการไปยังอวัยวะมอเตอร์ ให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนอง (Response) พฤติกรรมที่เกิดเนื่องมาจากร่างกายได้รับสิ่งเร้านั้นๆ โดยอาศัยความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์ และบางครั้งก็กระทำออกไปโดยมีอารมณ์ปะปนไปด้วยในทางจิตวิทยาเรียกว่า “พฤติกรรมที่มีความมุ่งหมาย”

สติต วงศ์สุวรรณ (2525: 76) คนเราจะแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ได้จากการสัมผัส โดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์ การแปลความหมายของความรู้สึกรับสัมผัสเรียกว่า การรับรู้ ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นผลรวมของความรู้เดิมบวกกับการรับสัมผัส เรียกว่าการรับรู้ ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นผลรวมของความรู้เดิมบวกกับการรับสัมผัส

สิริอร วิชาวุธ (2549: 77) กระบวนการรับรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. การเลือกรับรู้สิ่งเร้ารอบกาย มีมากมายที่กระทบประสาทสัมผัสทั้ง 5 อยู่ตลอดเวลา แต่มนุษย์มีขอบเขตจำกัดในการรับรู้สิ่งเร้า สิ่งเร้าที่ผ่านเข้าสู่สมอง คือ สิ่งเร้าที่มนุษย์ตั้งใจ (attention) รับเท่านั้น การเลือกรับรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 อย่างคือ

1.1 ปัจจัยภายนอกของผู้รับรู้

1.1.1 ความเข้มของสิ่งเร้าผู้รับรู้จะสังเกตและรับรู้สิ่งเร้าที่มีแสงจ้า กลิ่นฉุนและเสียงดังได้เร็วกว่าสิ่งเร้าที่มีแสงริบหรี่ กลิ่นอ่อน หรือเสียงค่อย

1.1.2 การเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่เคลื่อนไหวจะรับรู้ได้เร็วกว่าสิ่งเร้า ที่หยุดนิ่ง

1.1.3 ความถี่หรือความบ่อยของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่ปรากฏให้เห็น ได้ยิน หรือได้สัมผัสอยู่เสมอๆ จะทำให้บุคคลรับรู้สิ่งเร้า นั้นได้เร็วกว่าสิ่งเร้าที่ไม่ค่อยปรากฏให้เห็น

1.1.4 ขนาดของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีขนาดใหญ่กว่าย่อมทำให้คนสังเกตเห็นได้เร็วกว่า สิ่งเร้าที่มีขนาดเล็ก

1.1.5 การตัดกันของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่อยู่ในสภาพแวดล้อมตรงกันข้ามจะถูกรับรู้ได้เร็ว และอาจบิดเบือนไป

1.1.6 ความแปลกใหม่ สิ่งเร้าที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย จะถูกกระตุ้นความสนใจได้ดี

1.1.7 การเปลี่ยนแปลง สิ่งเร้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จะถูกรับรู้ได้เร็วกว่าสิ่งเร้าที่มีลักษณะเหมือนเดิม

1.1.8 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพที่ตั้งของสิ่งแวดล้อม เช่น ความใกล้ ความไกลจากตัวเรา ความตึก ความสูงจำนวนของสิ่งเร้ารอบตัวเราเหล่านี้มีผลต่อการรับรู้ของเรา

1.1.9 ความคิดเห็นของกลุ่ม กลุ่มบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล จะทำให้บุคคลคล้อยตามได้

1.1.10 ขนาดของกลุ่ม ขนาดของกลุ่มมีผลต่อการคล้อยตามการรับรู้

1.2 ปัจจัยภายในของผู้รับรู้

1.2.1 ประสบการณ์ในอดีตและการเรียนรู้ เราจะรับรู้สิ่งที่เคยเห็น เคยได้ยิน เคยสัมผัส เคยได้กลิ่น หรือเคยลิ้มรสมาก่อนเร็วกว่าสิ่งที่ไม่เคยประสบและตัดสินใจสิ่งเร้านั้นตามที่เคยเรียนรู้มา

1.2.2 ความคุ้นเคยกับสิ่งเร้าหากได้พบกับสิ่งเร้ามดบ่อยๆจะทำให้รับรู้สิ่งนั้นได้เร็วกว่า สิ่งเร้าที่นานๆจะได้เห็นที

1.2.3 แรงจูงใจหรือความต้องการ ความต้องการภายในของบุคคลเป็นตัวกำหนด เลือกรับรู้สิ่งเร้า

1.2.4 ช่วงสถานการณ์ในขณะนั้น เรามักจะรับรู้สิ่งเร้าสอดคล้องกับอารมณ์ ความต้องการ ความสนใจ ความคาดหวัง และทัศนคติของเราที่มีอยู่ในขณะนั้น

2. การจัดระเบียบและประเภทของสิ่งเร้า

2.1 การรับรู้ภาพกับพื้นหากเพ่งมองส่วนใด ส่วนนั้นจะเป็นภาพส่วนที่เหลือจะเป็นพื้นดังนั้น หากต้องการให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างไรต้องพยายามให้เขารับรู้ภาพนั้นให้ชัดเจน

2.2 การจัดกลุ่ม มนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งเร้าที่ละสิ่งเสมอไป และจะรับรู้สิ่งเร้าเป็นหน่วยใหญ่หรือเป็นกลุ่มๆ (grouping) ภาพที่รับรู้จะเป็นแนวภาพรวมซึ่งมีภาพย่อยๆอยู่ร่วมกัน

2.3 การตีความ เมื่อมีการเลือกรับรู้ตามภาวะวิสัย (objective phenomenal) เป็นการรับรู้ที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริง การรับรู้ตามอัตวิสัย (subjective phenomenal) เป็นการตีความสิ่งเร้าว่าคืออะไรตามประสาทสัมผัส โดยไม่มีการปรับสู่ภาวะวิสัย บุคคลจะปรับการรับรู้ตามภาวะวิสัย ซึ่งมนุษย์นำมาใช้กับการรับรู้ของบุคคลด้วย

จากแนวคิดสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ ได้แก่ ทัศนคติ สิ่งจูงใจ ความสนใจ ประสบการณ์ในอดีตและความคาดหวัง สภาพแวดล้อมที่รวมอยู่ในเหตุการณ์นั้น เมื่อพิจารณาส่วนประกอบจากเหตุการณ์นั้นแล้ว บุคคลอาจจะเกิดการรับรู้ไปในทางบวกหรือทางลงก็ได้

แนวคิดความพึงพอใจ

กาญจนา อรุณสุขรุจิ (2546 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

รัตนา พรหมภาพ (2550 : 7) ความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึกส่วนตัวทั้งทางด้านบวกและลบ ขึ้นอยู่กับการได้รับการตอบสนอง เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

วิรุฬ พรรณเทวี (2542 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

สุชาดา (2550 : 19) “ความพึงพอใจ” เป็นการแสดงความรู้สึกดีใจ ยินดีของเฉพาะบุคคลในการตอบสนองความต้องการในส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยเหล่านั้นสามารถสนองความต้องการของบุคคลนั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจได้อย่างเหมาะสม และเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่เลือกปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ

อดุลย์ ฉายอรุณ (2547 : 17) ความพึงพอใจ (Satisfaction) คืออัตราส่วนระหว่างความคาดหวังของบุคคลต่อโครงการกับความเป็นจริงที่ปรากฏ จากกระบวนการและ/หรือ ผลของโครงการที่มีต่อส่วนตัวและส่วนรวม ถ้าความจริงตรงกันหรือมากกว่าความคาดหวังแล้ว ทำให้เกิดความพึงพอใจในทางกลับกัน ถ้าหากความเป็นจริงมีค่าน้อยกว่าความคาดหวังจะเกิดความไม่พอใจ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การที่นักศึกษารู้สึกพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และเต็มใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ประวัติของกฐิน

ครั้งหนึ่งภิกษุชาวเมืองปาฐา ประมาณ 30 รูป มีความประสงค์จะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ เมืองสาวัตถี จึงพากันเดินทางจากเมืองปาฐาไปสาวัตถี แต่พอไปถึงเมืองสาเกต ซึ่งอยู่ในระยะทางอีก 6 โยชน์จะถึงเมืองสาวัตถี ก็เผชิญถึงวันเข้าพรรษาภิกษุเหล่านั้นจะเดินทางต่อไปไม่ได้ จึงจำพรรษาอยู่ในเมืองสาเกต ในระหว่างจำพรรษามีความรื้อนรอนอยากเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยเร็ว พอออกพรรษาก็ออกเดินทางจากเมืองสาเกต ในเวลานั้นฝนยังคงตกมากอยู่ ทางเดินก็เป็นโคลนตมเปรอะเปื้อน เมื่อมาถึงเมืองสาวัตถีได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงทราบความลำบากของพระภิกษุเหล่านั้น จึงทรงอนุญาตให้พระภิกษุทำพิธีกรานกฐิน ในระยะเวลาภายหลังวันออกพรรษาแล้วไป 1 เดือน ภิกษุที่ได้ทำพิธีกรานกฐินแล้ว ย่อมได้รับอานิสงส์ คือความยกเว้นในการผิดวินัย 5 ประการเป็นเวลา 4 เดือน (หมดเขตในวันเพ็ญเดือนสี่) อานิสงส์หรือความยกเว้นทั้ง 5 ประการนั้น คือ

1. เข้าบ้านได้โดยไม่ต้องลาภิกษุด้วยกัน
2. เดินทางโดยไม่ต้องเอาไตรจีวรไปด้วย
3. ฉันทอาหารโดยล้อมวงกันได้
4. เก็บอาหารที่ยังไม่ต้องการใช้ไว้ได้
5. ลากที่เกิดขึ้น ให้เป็นของภิกษุผู้จำพรรษาในวัดนั้น ซึ่งได้กรานกฐินแล้ว

ที่กล่าวนี้เป็นประวัติของกฐิน ซึ่งเก็บความจากพระบาลี แต่ข้อความที่กล่าวข้างต้นนี้ยังเข้าใจยาก และไม่แลเห็นว่าเหตุผลเนื่องถึงกันอย่างไร ฉะนั้นจึงต้องอธิบายขยายความสักเล็กน้อยตามหลักวินัย ภิกษุจะเข้าบ้านต้องบอกลากัน จะเดินทางต้องเอาไตรจีวร ไปให้ครบชุดเวลาฉันทอาหารต้องนั่งเรียงกัน จะล้อมวงกันไม่ได้ จึงที่เหลือใช้เก็บไว้ได้เพียง 10 วัน ลากที่เกิดขึ้นต้องให้แก่ภิกษุผู้มีอาวุโส คือที่บวชนานที่สุด ชื่อบังคับเหล่านี้ ย่อมเป็นความลำบากแก่ภิกษุทั้งหลายเป็นอันมาก เช่นการเข้าบ้านต้องบอกลากันเสมอไปนั้น ถ้าเผชิญอยู่คนเดียว ไม่มีใครจะรับลา ก็เข้าบ้านไม่ได้ การเดินทางต้องเอาไตรจีวร ไปให้ครบ หมายความว่าต้องเอาผ้าห่มห่มไปให้ครบชุด คือ สบง (ผ้าห่ม) จีวร (ผ้าห่ม) สังฆาฏิ (ผ้าซ้อนผ้าห่ม) ในครั้งก่อน ภิกษุไม่มีโอกาสได้ผ้าบางเนื้อละเอียดอย่างสมัยนี้เสมอไป ถ้าไปได้ผ้าเปลือกไม้หรือผ้าอะไรชนิดหนา การที่จะนำเอาไปด้วยนั้นไม่เป็นการง่าย ภิกษุ 30 รูปที่เดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ก็ได้รับความลำบากในเรื่องนี้มาแล้ว การห้ามฉันทอาหารล้อมวง และบังคับให้นั่งเรียงกันฉันทอาหารนั้น ถ้ามีอาหารน้อยก็ทำความลำบาก เราทราบอยู่แล้วว่าการรับประทานแยกกันย่อมปลื้มอาหารมากกว่าการรับประทานรวมกัน เรื่องนี้ภิกษุ 30 รูป ที่

เดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ก็คงได้รับประสบการณ์ความลำบากเรื่องนี้มา ในระหว่างทางเหมือนกัน เรื่องจิ๋วที่ไม่ต้องการใช้นั้น ในชั้นเดิมเป็นความมุ่งหมายของพระพุทธเจ้า ที่จะไม่ให้พระภิกษุเก็บสะสมทรัพย์สมบัติ ถ้ามีอะไรเหลือใช้ จะเก็บไว้ไม่ได้ ต้องให้คนอื่นเสีย โดยเฉพาะเรื่องจิ๋วนี้มีบัญญัติว่า ถ้ามีจิ๋วเหลือใช้เก็บไว้ได้เพียง 10 วัน พ้น 10 วันไปแล้วต้องสละให้คนอื่นไป ถ้าจะไม่สละต้องทำพิธี 2 อย่าง อย่างหนึ่งเรียกว่า “วิกัปป” คือไปทำความตกลงกับภิกษุอีกรูปหนึ่งให้เป็นเจ้าของจิ๋วด้วยกัน แล้วมอบให้คนอื่นเก็บไว้ อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า “อริชฐาน” คือถ้าจิ๋วที่เหลือใช้นั้นใหม่กว่าของที่ใช้อยู่ ก็เอามาใช้เสีย แล้วสละของเก่าให้คนอื่นไป การห้ามกวดขันไม่ให้เก็บผ้าจิ๋วไว้เกินต้องการ เช่นนี้ ในบางครั้งก็เกิดความลำบากเช่น ถูกขโมยลักจิ๋ว ซึ่งเคยถูกกันมามากในครั้งพุทธกาล หรือมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้จิ๋วนั้นใช้ไม่ได้ ก็ไม่มีสำรองเสียเลย ในเรื่องลาภที่เกิดขึ้นในวัดนั้น มีข้อบังคับกวดขันว่าให้ได้แก่ภิกษุที่มีพรรษาอายุมากที่สุด คือที่บวชก่อนคนอื่น ในเรื่องนี้ทำความเดือดร้อนหลายครั้ง เช่นภิกษุอยู่ในวัดเดียวกัน อดอยากมาด้วยกัน มีผู้เอาของมาถวาย และในวันที่มีผู้เอาของมาถวายนั้น เภอญมีภิกษุจรมามากอยู่ในวัดนั้นด้วย และภิกษุจรมีพรรษาอายุมากกว่าภิกษุที่อยู่ในวัด ลาภนั้นก็ตกเป็นของภิกษุที่จรมามาก ส่วนภิกษุที่อยู่ในวัดก็ไม่มีส่วนได้

ความขัดข้องลำบากเกิดจากทางวินัยอย่างนี้ พระพุทธเจ้าได้ทรงเห็นมานานแล้ว แต่วินัยของพระพุทธเจ้าไม่เหมือนกฎหมาย คือกฎหมายที่บัญญัติไว้แล้ว ถ้ารู้สึกละเมิดก็ประกาศเลิก และบัญญัติใหม่ ส่วนวินัยของพระพุทธเจ้าประกาศเลิกไม่ได้ ได้แต่งดชั่วคราว หรือมีข้อยกเว้นพิเศษให้ เมื่อได้ทรงเห็นความลำบากของภิกษุที่เฝ้า ทรงเห็นชัดว่าควรให้ความยกเว้นในเรื่องหอบหิ้วเอาไตรจีวรมา และทรงยกเว้นในข้อนี้ ก็เลยทรงประทานข้อยกเว้นอื่น ๆ ที่ทรงดำริมาแล้วแต่ก่อนด้วย จึงเกิดมีข้อยกเว้นขึ้น 5 ข้อดังกล่าวมาข้างต้น

แต่การที่จะใช้วินัยชั่วคราว หรือให้ความยกเว้นเป็นพิเศษนั้น จะให้กันเฉยๆ ไม่ได้ พระภิกษุต้องได้ทำความดีอันใดอันหนึ่ง จึงจะได้รับความยกเว้น ฉะนั้นการที่จะให้ภิกษุได้รับความยกเว้นในข้อนี้ พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติให้มีพิธีกรานกฐิน พิธีกรานกฐินต้องถือเป็นความดีความชอบอย่างหนึ่ง เพราะการทำจิ๋วในสมัยนั้นไม่ใช่ของง่าย ๆ ตามปกติเวลามีการทำจิ๋ว ภิกษุย่อมได้รับความยกเว้นในวินัยหลายข้ออยู่แล้ว เมื่อต้องมาทำจิ๋ว โดยรีบร้อนให้เสร็จในวันเดียว และตกเป็นสมบัติของคณะสงฆ์อีกเช่นนี้ ก็ควรเป็นความชอบที่พึงได้รับความยกเว้นใน

ประเพณีทอดกฐิน

ประเพณีการทอดกฐิน ในแต่ละปีกำหนดให้มีการจัดทอดกฐินขึ้นภายใน 1 เดือน หลังประเพณีออกพรรษา โดยวัดที่จะสามารถรับกฐินได้ ต้องมีพระภิกษุจำพรรษาโดยไม่ขาดพรรษาเลย ไม่ต่ำกว่า 5 รูป และแต่ละวัดสามารถรับกฐินได้ปีละ 1 ครั้ง

การทอดกฐินเป็นกาลทาน ตามพระวินัยกำหนดกาลไว้ คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ใคร่จะทอดกฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้ จะทอดก่อนหรือทอดหลังกำหนดนี้ ก็ไม่เป็นการทอดกฐิน

ความเป็นมาของคำว่า “กฐิน”

คำว่า กฐิน แปลว่า ไม้สะดึง คือกรอบไม้ชนิดหนึ่งสำหรับขึงผ้าให้ตึง สะดวกแก่การเย็บ ในสมัยโบราณเย็บผ้าต้องเอาไม้สะดึงมาขึงผ้าให้ตึงเสียก่อนแล้วจึงเย็บเพราะช่างยังไม่มี ความชำนาญเหมือนสมัยปัจจุบันนี้ และเครื่องมือในการเย็บก็ยังไม่เพียงพอเหมือนจักรเย็บผ้า ในปัจจุบัน การทำจีวรในสมัยโบราณจะเป็นผ้ากฐินหรือแม้แต่จีวรอันมิใช่ผ้ากฐิน ถ้าภิกษุทำเอง ก็จัดเป็นงานเอิกเกริกทีเดียว เช่นตำนานกล่าวไว้ว่า การเย็บจีวรนั้น พระเถรานุเถระต่างมาช่วยกัน เป็นต้นว่า พระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระมหากัสสปะ แม้สมเด็จพระบรมศาสดาก็เสด็จลงมาช่วย ภิกษุสามเณรอื่น ๆ ก็ช่วยขนขวายในการเย็บจีวร อุบาสกอุบาสิกาที่จัดหาน้ำดื่มเป็นต้น มาถวายพระภิกษุสงฆ์ มีองค์พระสัมมาสัมพุทธะเป็นประธาน โดยนัยนี้ การเย็บจีวรแม้โดยธรรมดา ก็เป็นการต้องช่วยกันทำหลายผู้หลายองค์ (ไม่เหมือนในปัจจุบัน ซึ่งมีจีวรสำเร็จรูปแล้ว)

การทอดกฐิน

พุทธศาสนิกชนทั่วไป ย่อมถือกันว่า การทำบุญทอดกฐินเป็นกุศลแรง เพราะเป็นกาลทานทำได้เพียงปีละ 1 ครั้งและต้องทำในกำหนดเวลาที่พระพุทธรูปทรงบังญญัติไว้ ดังนั้นถ้ามีความเลื่อมใสใคร่จะทอดกฐินบ้างแล้ว พึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

จองกฐิน เมื่อจะไปจองกฐิน ณ วัดใด พอเข้าพรรษาแล้ว พึงไปมนัสการสมภารเจ้าอาวาสวัดนั้น กราบเรียนแก่ท่านว่าตนมีความประสงค์จะขอทอดกฐิน แล้วเขียนหนังสือปิดประกาศไว้ ณ วัดนั้น เพื่อให้รู้ทั่ว ๆ กัน การที่ต้องไปจองก่อนแต่เนิ่น ๆ ก็เพื่อให้ได้ทอดวัดที่ตนต้องการ หากมิเช่นนั้นอาจมีผู้อื่น ไปจองก่อน นี้กล่าวสำหรับวัดราษฎร์ ซึ่งราษฎร์มีสิทธิของได้ทุกวัด แต่ถ้าวัดนั้นเป็นวัดหลวง อันมีธรรมเนียมว่าต้องได้รับกฐินหลวงแล้ว ทายกนั้น ครั้นกราบเรียนเจ้าอาวาส

ท่านแล้ว ต้องทำหนังสือยื่นต่อกองสัมภาริกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ขอเป็นกฐินพระราชทาน ครั้นคำอนุญาตตกไปถึงแล้ว จึงจะจงได้

เตรียมการ ครั้นของกฐินเรียบร้อยแล้ว เมื่อออกพรรษาแล้ว จะทอดกฐินในวันใด ก็กำหนดให้แน่นอน แล้วกราบเรียนให้เจ้าอาวาสวัดท่านทราบวันกำหนดนั้น ถ้าเป็นอย่างชนบท สมภารเจ้าวัด ก็บอกติดต่อกับชาวบ้านว่าวันนั้นวันนี้เป็นวันทอดกฐิน ให้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดหาอาหารไว้เลี้ยงพระ และเลี้ยงผู้มาในการทอดกฐิน

ครั้นกำหนดวันทอดกฐินแล้ว ก็เตรียมจัดหาเครื่องผ้ากฐิน คือไตรจีวร พร้อมทั้งเครื่องบริวารอื่น ๆ ตามแต่มีศรัทธามากน้อย (ถ้าจัดเต็มที่มี 3 ไตร คือ องค์ครอง 1 ไตร กุ่สวด องค์ละ 1 ไตร)

วันงาน พิธีทอดกฐินเป็นบุญใหญ่ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้น โดยมากจึงจัดงานเป็น 2 วัน วันต้นตั้งองค์พระกฐินที่บ้านของเจ้าภาพก็ได้ จะไปตั้งที่วัดก็ได้ กลางคืนมีการมหรสพครึกครื้น สนุกสนาน ญาติพี่น้องและมิตรสหายก็มักจะมาร่วมอนุโมทนา รุ่งขึ้นเป็นที่วัดทอด ถ้าไปทางบก ก็มีแห่ทางขบวนรถหรือเดินขบวนกันไป มีแตรวงหรืออื่น ๆ เป็นการครึกครื้น ถ้าไปทางเรือก็มีแห่ทางขบวนเรือสนุกสนาน โดยมากมักแห่ไปตอนเช้า และเลี้ยงพระเพล การทอดกฐิน จะทอดในตอนเช้านั้นก็ได้ ทอดเพลแล้วก็ได้ สุดแล้วแต่สะดวก การเลี้ยงพระ ถ้าเป็นอย่างในชนบท ชาวบ้านจัดภัตตาหารเลี้ยงด้วย เจ้าของงานกฐินก็จัดไปด้วย อาหารมากมายเหลือเฟือ แม้ข้อนี้ ก็สุดแต่กาลเทศะแห่งท้องถิ่น

อนึ่ง ถ้าตั้งองค์กฐินในวัดที่จะทอดนั้น เช่น ในชนบทตอนเย็น ก็แห่องค์พระกฐินไปตั้งที่วัด กลางคืนมีการฉลองรุ่งขึ้น เลี้ยงพระเช้าแล้ว ทอดกฐิน ถวายภัตตาหารเพล

การถวายผ้ากฐิน การถวายผ้ากฐินนั้น คือ เมื่อพระสงฆ์ประชุมพร้อมกันแล้ว เจ้าภาพ อุ้มผ้ากฐินนั่งหันหน้าตรงต่อพระประธาน ตั้งนะโม 3 จบ แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้ากฐิน 3 จบ ถ้าเป็นกฐินสามัคคีก็มักเอาด้วยสายสิญจน์โยงผ้ากฐิน เมื่อจับได้ทั่วถึงกันแล้วหัวหน้านำว่าคำถวาย ครั้นจบแล้ว พระสงฆ์รับว่า สาธุ เจ้าภาพก็ประเคนผ้าไตรกฐินแก่ภิกษุผู้เถระ ครั้นแล้วประเคนเครื่องบริวารอื่น ๆ เสร็จแล้ว พระสงฆ์ก็ทำพิธีมอบผ้าให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นพระเถระ มีจีวรเก่า รู้ธรรมวินัย ครั้นเสร็จแล้ว พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำรับพร ก็เป็นอันเสร็จพิธีการทอดกฐินเพียงนี้

พิธีกรานกฐิน

พิธีกรานกฐินเป็นพิธีฝ่ายภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะคือภิกษุผู้ได้รับมอบผ้ากฐินนั้นนำผ้ากฐินไปทำ เป็นไตรจีวรผืนใดผืนหนึ่ง เย็บ ย้อม แห้ง เรียบร้อยดีแล้ว เคารวะนุ่ง ประชุมกันในโรงพระอุโบสถ ภิกษุผู้รับผ้ากฐิน ถอนผ้าเก่าอธิษฐานผ้าใหม่ที่ตนได้รับนั้นเข้าสู่เป็นไตรจีวร เสร็จแล้ว ภิกษุรูปหนึ่ง ขึ้นสู่ธรรมาสน์แสดงพระธรรมเทศนา กล่าวคือเรื่องประวัติกฐินและอานิสงส์ครั้งแล้วภิกษุผู้รับผ้ากฐิน นั่งคุกเข่าตั้งนะโม 3 จบ แล้วเปล่งวาจาในท่ามกลางชุมนุมนั้น ตามลักษณะผ้าที่กรานดังนี้

ถ้าเป็นผ้าสังฆาฏิ เปล่งวาจากรานกฐินว่า “อิมายสังฆาฎิยา กฐินิ อตุลรามิ” แปลว่า ข้าพเจ้ากรานกฐินด้วยผ้าสังฆาฎินี้ (ในเวลานั้นไม่ต้องว่าคำแปลนี้) 3 จบ

ถ้าเป็นผ้าอุตตราสงค์ เปล่งวาจากรานกฐินว่า “อิมินาอุตตราสงค์เคน กฐินิ อตุลรามิ” แปลว่าข้าพเจ้ากรานกฐิน ด้วยผ้าอุตตราสงค์นี้ 3 จบ

ถ้าเป็นผ้าอันตราวาสก (สบง) เปล่งวาจากรานกฐินว่า “อิมินา อันตราวาสเคน กฐินิ อตุลรามิ” แปลว่าข้าพเจ้ากรานกฐิน ด้วยผ้าอันตราวาสกนี้ 3 จบ

ลำดับนั้น สงฆ์นั่งคุกเข่าพร้อมกันแล้วกรานพระ 3 หนเสร็จแล้ว ตั้งนโมพร้อมกัน 3 จบ แล้วท่านผู้ได้รับผ้ากฐินหันหน้ามายังกลุ่มภิกษุสงฆ์ กล่าวคำอนุโมทนาประกาศดังนี้

“อตุลติ อวูโส สงฆสฺส กฐินิ ฌมฺมิโก กฐินตุถาโร อนุโมทามิ” 3 จบ (แปลว่า อวูโส กฐินสงฆ์กราบแล้ว การกรานกฐินเป็นธรรม ข้าพเจ้าขออนุโมทนา)

คำว่า อวูโส นั้น ถ้ามีภิกษุอื่นซึ่งมีพรรษามากกว่าภิกษุผู้ครองกฐินแม้เพียงรูปเดียว ก็ตามให้เปลี่ยนเป็น ภนฺเต

ต่อนั้น สงฆ์ทั้งปวงรับว่า สาธุ พร้อมกันแล้วให้ภิกษุทั้งปวง อนุโมทนาเรียงองค์กันไปทีละรูป ๆ ว่า “อตุลติ ภนฺเต สงฆสฺส กฐินิ ฌมฺมิโก กฐินตุถาโร อนุโมทามิ” 3 จบสงฆ์ทั้งปวงรับว่า สาธุ ทำดังนี้ จันทมคภิกษุผู้ประชุมอนุโมทนา

(ถ้าผู้อนุโมทนา มีพรรษาแก่กว่าสงฆ์ทั้งปวง ให้เปลี่ยนคำว่า ภนฺเต เป็น อวูโส) ในการว่าคำอนุโมทานี้พึงนั่งคุกเข่าประนมมือเสร็จแล้วจึงนั่งพับเพียงลง

เมื่อเสร็จแล้ว ให้นั่งพร้อมกันคุกเข่าประนมมือ หันหน้าตรงต่อพระพุทธรูปปฏิมา ว่าพร้อมกันอีก 3 จบ แต่ให้เปลี่ยนคำว่า อนุโมทามิ เป็น อนุโมทาม เป็นอันเสร็จไปชั้นหนึ่ง

ต่อแต่นั้นกราบพระ 3 หน นั่งพับเพียบ สวดปาฐะและคาถาเนื่องด้วยกรานกฐิน จบ
แล้วก็เป็นที่เสร็จพิธีการกรานกฐินอันสงฆ์กฐินสำหรับพระ

ในพระวินัย ระบุอนิสงส์กฐินไว้ 5 คือ

1. เข้าบ้านได้โดยมิต้องบอกลาภิกษุด้วยกัน
2. เอาไตรจีวรไปโดยไม่ครบสำหรับได้
3. ฉันทอาหารเป็นคณะโภชนาได้
4. เก็บจีวรไว้ได้ตามปรารภนา
5. ลากที่เกิดขึ้นเป็นของเธอผู้จำพรรษาในวัดนั้น

คำถวายผ้ากฐินอย่างมหานิกาย

อิมิ สปริวาริ กฐินจีวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม (ว่า 3 หน) แปลว่า “ข้าพเจ้า
ทั้งหลายขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวรกับทั้งบริวารนี้ แต่พระสงฆ์”

คำถวายผ้ากฐิน อย่างธรรมยุตติกนิกาย

อิมิ ภนฺเต สปริวาริ กฐินทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมิ
สปริวาริกฐินทุสฺสํ ปฏิกุคฺคหาคู ปฏิกุคฺคเหตฺวา จ อิมินา ทุสฺเสน กฐินิ อตุรตฺตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย
สุขาย

แปลว่า “ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายผ้ากฐิน พร้อมทั้ง
บริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย และครั้งนี้รับแล้วของจงกรานกฐินด้วยผ่านเพื่อประโยชน์และความสุข
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน

ในการทอดกฐิน ยังมีกฐินและข้อพิเศษที่ควรนำมากล่าวไว้ด้วย คือ

1. จุลกฐิน

มีกฐินพิเศษอีกชนิดหนึ่ง เรียกว่าจุลกฐินเป็นงานที่มีพิธีมาก ถือกันว่ามาแต่โบราณ
ว่า มีอนิสงส์มากยิ่งนัก วิธีทำนั้น คือเก็บฝ้ายมารอบเป็นด้าย และทอให้แล้วเสร็จเป็นผืนผ้าในวัน
เดียวกัน และนำไปทอดในวันนั้น กฐินชนิดนี้ ต้องทำแข่งกับเวลา มีผู้ทำหลายคน แบ่งกันเป็นหน้าที่
ในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยนิยมทำกันแล้ว

“วิธีทอดจุกจุกนี้ มีปรากฏในหนังสือเรื่องคำให้การชาวกรุงเก่าว่า บางที่เป็นของ หลวงทำในวันกลางเดือน 12 คือ ถ้าสืบรู้ว่าวัดไหนยังไม่ได้รับจุกจุก ถึงวันกลางเดือน 12 อันเป็นที่สุดของพระบรมพุทธานุญาติซึ่งพระสงฆ์จะรับจุกจุกได้ในปีนั้น จึงทำผ้าจุกจุกไปทอด มูลเหตุของจุกจุกคงเกิดแต่จะทอดในวันที่สุดเช่นนี้ จึงต้องรีบร้อนชวนชวายทำให้ทัน เห็นจะเป็นประเพณีมีมาเก่าแก่ เพราะถ้าเป็นเช่นหลังก็จะเที่ยวหาซื้อผ้าไปทอดได้หาพักต้องทอใหม่ไม่”

2. ธงจระเข้

ปัญหาที่ว่าเพราะเหตุไรจึงมีธงจระเข้ยกขึ้นในวัดที่ทอดจุกจุกแล้ว ยังไม่ปรากฏหลักฐานและข้อวิจารณ์ อันสมบูรณ์โดยมีต้องสงสัย เท่าที่รู้จักมี 2 มติ คือ 1. ในโบราณสมัย การจะเดินทางต้องอาศัยดาวช่วยประกอบเหมือน เช่น การยกทัพเคลื่อนขบวนในตอนจวนจะสว่าง จะต้องอาศัยดาวจระเข้ เพราะดาวจระเข้ขึ้นในจวนจะสว่าง การทอดจุกจุก มีภาระมาก บางที่ต้องไปทอด ณ วัดซึ่งอยู่ไกลบ้าน ฉะนั้น การดูเวลาจึงต้องอาศัยดาว พอดาวจระเข้ขึ้น ก็เคลื่อนองค์จุกจุกไปสว่างเอาที่วัดพอดี และต่อมาก็จะมีผู้คิดทำธงในงานจุกจุก ในชั้นต้น ก็คงทำธงทิวประดับประดาให้สวยงามทั้งที่องค์จุกจุก ทั้งที่บริเวณวัดและภายหลัง คงหวังจะให้เป็นเครื่องหมายเนื่องด้วยกรานจุกจุก ดังนั้น จึงคิดทำธงรูปจระเข้ เสมือนประกาศให้รู้ว่าทอดจุกจุกแล้ว

อีกมติหนึ่งเล่าเป็นนิทานโบราณว่า ในการแห่จุกจุกในทางเรือของอุบาสกผู้หนึ่ง มีจระเข้ตัวหนึ่งอยากได้บุญจึงอุดสำหว่ายตามเรือไปด้วย แต่ยังไม่ทันถึงวัดก็หมดกำลังว่ายตามต่อไปอีกไม่ไหว จึงร้องบอกอุบาสกว่า เหนื่อยนักแล้ว ไม่สามารถจะว่ายตามไปร่วมกองการกุศล วานท่านเมตตาช่วยเขียนรูปจำพเจ้า เพื่อเป็นสักขีพยานว่าได้ไปร่วมการกุศลด้วยเถิด อุบาสกผู้นั้นจึงได้เขียนรูปจระเข้ยกเป็นธงขึ้นในวัดเป็นปฐม และสืบเนื่องมาจนบัดนี้

การกิน อ้อผลู

ความหมายของการกินอ้อผลู คือ พิธีกรรมของคนล้านนา เมื่อจะมีการเรียนวิชา คาทาอาคมหรือเรียนวิชาการต่าง ๆ จะมีการกินอ้อผลู เพื่อให้บังเกิดสติปัญญาและความจำในการเรียนวิชานั้น

ต้นอ้อ ต้นไม้ที่ชอบขึ้นในพื้นที่ชื้นแฉะ ลำต้น เป็นปล้องแข็ง ใบเรียวยาวเหมือนต้น แคมหรือหญ้าคา มีดอกสีขาว เวลาบานจะเป็นปุยนุ่มแผ่กระจายสวยงาม แพร่พันธุ์และแตกกอได้ง่าย ดาขาก

คำว่า อ้อ อ่องอ้อ เป็นคำที่หมายถึง สติปัญญา มั่นสมอง

การทำอ้อผญานั้นมีวิธีการดังนี้ นำต้นอ้อหลวงที่ขึ้นตามแม่น้ำนำมาตัดเป็นปล้อง ให้มีความยาว เท่ากับ 1 นิ้วมือของศิษย์ หรือประมาณ 5 - 6 นิ้ว เทน้ำผึ้งลงในขันหรือถ้วย จากนั้น ท่านผู้เป็นอาจารย์จะร่ายคาถา เสกลงในน้ำผึ้ง เรียกว่ามนตร์น้ำผึ้ง กรอกน้ำผึ้งบรรจุในกระบอกอ้อ ให้ศิษย์ดื่มน้ำผึ้งจากกระบอกอ้อนั้น เมื่อดื่มน้ำผึ้งจนหมดแล้วอาจารย์จึงให้ลูกศิษย์บิบ หรือขบ กระบอกอ้อจนแตกแล้วโยนทิ้งทางด้านหลังข้ามศีรษะไป การขบอ้อให้แตกนั้นหมายถึงการทำให้ ปัญญาแตกฉาน

การกินอ้อมืออยู่ 4 อย่างด้วยกัน ได้แก่

1. อ้อผญา กินเพื่อให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด
2. อ้อมหาเสน่ห์ กินแล้วมีเสน่ห์ ถูกตาต้องใจผู้คนพบเห็น ทำให้มีอำนาจในตัวเอง มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า อ้ออำนาจ
3. อ้อจำ หรือ อ้ออาจินจำ เมื่อกินแล้วทำให้มีความจำเป็นเลิศ ไม่หลงลืม
4. อ้อพูด หรือ อ้อเว้า เป็นเรื่องเกี่ยวกับวาทศิลป์ มีสำนวน การมคมคาย พูดเก่ง พูดคล่อง ฟังแล้วชวนประทับใจ

การกินอ้อเป็นการเสริมสร้างภูมิพลังทางด้านจิตใจให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถด้านสติปัญญาและความสามารถในตนเอง มีครูผู้ให้กำลังใจอยู่กับตนเสมอ มนุษย์มีศักยภาพในตนเองเพียงพอสำหรับการสร้างสรรค์สิ่งงดงามได้มากมาย หากไม่ปิดกั้นความเชื่อมั่นทางออกสู่ความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น การกินอ้อ พิธีกรรมต่อย้ำความมั่นใจ จึงอยู่คู่วิถีชีวิตผู้คนตลอดมา

คำว่า อ้อ มาจากความหมายของคำ 2 คำ และแบ่งออกเป็น 2 นัย คือ อ่องอ้อ เป็นคำที่หมายถึง สติปัญญา มั่นสมอง อีกความหมายหนึ่งหมายถึง ต้นอ้อ ต้นไม้ที่ชอบขึ้นในพื้นที่ชื้นแฉะ ลำต้นเป็นปล้องแข็ง ใบเรียวยาวเหมือนต้นแขมหรือหญ้าคา มีดอกสีขาว เวลาบานจะเป็นปุยนุ่มแผ่ กระจายสวยงาม แพร่พันธุ์และแตกกอได้ง่าย ตายยาก พิธีกรรมนี้มักสืบทอดจากครูหรืออาจารย์จากช่างซอ ซึ่งเป็นศิลปะ พื้นบ้านอย่างหนึ่งของชาวล้านนา

ตำราอ้อปัญญา จากปัสตาราดิม

ให้ตั้งขันครูแล้วไปเอาไม้้อมาปล้องหนึ่งปล้องที่ตรงไม่อยู่ใต้ต้นไม้หรือสะพาน บอกกล่าวให้ศีลเสียก่อนตัดอ้อให้ยาวเท่ากับสามข้อมือนิ้วกลางของผู้ที่จะกินใส่น้ำผึ้งลงไป เชิญครู อ้อมาลงเสก เสกด้วยคาถาอ้อปัญญา ๓ จบแล้วเอาน้ำผึ้งในกระบอกอ้อกิน กินหมดแล้วขบอ้อให้แตก แล้วขว้างกระบอกอ้อข้ามหัวไปตกทางด้านหลังจะรำเรียนอะไร ก็จะมีปัญญาดีนักแล จะเป็นนักเพลง นักกลอนก็จะมีปัญญาปฏิภาณอันลึกซึ้งและรักใคร่แก่คนทั้งหลาย

ชาวล้านนานั้นมีวิถีชีวิตที่ควบคู่ไปกับการความเชื่อ ทั้งที่มาจากความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อที่เกิดจากคำสอนทางพระพุทธศาสนาหรือเกิดจากการผสมผสานความเชื่อทั้งสองเข้าด้วยกัน เพื่อความสวัสดิ ความเจริญรุ่งเรืองของชีวิตหรือแม่ในยามชีวิตตกอยู่ในห้วงทุกข์ ชาวล้านนาก็มีกุศโลบายในการประยุกต์ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่ผลทางด้านจิตใจ การเรียนรู้ การศึกษาก็เป็นสิ่งที่ชาวล้านนาให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าด้านอื่นๆ ชาวล้านนาตระหนักว่า คนเราเกิดมานั้น ระดับสติปัญญา การเรียนรู้ของคนนั้นแตกต่างกันไป แต่ถึงถึงกระนั้นก็มีการค้นคิดวิธีการทางจิตวิทยาเพื่อช่วยเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพไปด้วย

คนล้านนาในแวดวงการศึกษาของพระสงฆ์สมัยโบราณให้ความสำคัญกับทางพิธีกรรมทางจิตที่เรียกว่า การกินอ้อผลอย่างมาก เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยลดปมด้อยของคน ที่คิดว่าตนเองมีความจำไม่ดี สติปัญญาไม่ดี ไม่ปลอดโปร่ง และช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับคนที่สมองคืออยู่แล้วด้วย ปัจจุบันพิธีกรรมดังกล่าวแพร่หลายอยู่วงแคบๆ ในหมู่ที่ยังมีความเชื่ออยู่ แต่นับวันจะเลือนหายจากความทรงจำไปแล้วเพราะวิทยาการในสมัยใหม่มีบทบาทมาก จนทำให้มนุษย์แทบจะไม่ต้องคิดอะไรเพราะมีเครื่องมือช่วยคิด ช่วยคำนวณ การเรียนรู้จดจำที่ต้องใช้สมองท่องจำแทบจะหมดความจำเป็นไป

การกินอ้อผลนั้น มีวินัยทางกระบวนการที่ต้องพิจารณากันเป็นพิเศษ ทั้งสัญลักษณ์ของอุปกรณ์ที่ก็น่าศึกษาอย่างยิ่ง แวดวงศึกษาของชาวบ้านล้านนาส่วนหนึ่งเชื่อว่า ผู้ใดผ่านการกินอ้อผลมาแล้วแม้ว่าสมองทึบ สติปัญญาไม่เอาไหน ก็จะกลายเป็นคนมีสติปัญญาเป็นเลิศ สามารถท่องจำได้ดี มีการจัดพิธีกรรมดังกล่าวไม่มากนัก ในปีหนึ่งๆ มีการคัดเลือกคนเข้าร่วมพิธีด้วยเช่นกัน ผู้ประกอบพิธีกรรมหรือผู้เข้าใจกระบวนการหายาก ส่วนใหญ่จะเป็นพระสงฆ์ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว

ไม้้อ ตามพจนานุกรม หมายถึง พรรณไม้ล้มลุกชนิด Arundo donax Linn. หรือ Gramineace ขึ้นเป็นกอตามริมลำธาร ลำต้นแข็ง ปล้องในกวาง

ต้น้อ ต้นไม้ที่ชอบขึ้นในพื้นที่ชื้นแฉะ ลำต้น เป็นปล้องแข็ง ใบเรียวยาวเหมือนต้นแขมหรือหญ้าคา มีดอกสีขาว เวลาบานจะเป็นปุยนุ่มแผ่กระจายสวยงาม แพร่พันธุ์และแตกกอได้ง่ายตายยาก

พิธีกรรม

ผู้ชำนาญในกระบวนการพิธีกรรมจะประกอบพิธีกินอ้อผญา หรืออ้อปัญญาระหว่างสมาชิกในครอบครัวตนเอง แต่ส่วนใหญ่จะมีผู้มาแจ้งความจำนงในการเข้าร่วมพิธีดังกล่าว และส่วนใหญ่นิยมทำกันที่วัด สิ่งที่เข้าร่วมประกอบพิธีต้องเตรียมก็คือ เงินค่าครู อุปกรณ์พิเศษบางส่วน การชำระเนื้อตัวให้สะอาด นุ่งเสื้อผ้าที่เรียบร้อยนิยมทำกันวันพฤหัสบดี ซึ่งเป็นวันครู หากเป็นพระภิกษุ - สามเณร ก็ต้องเตรียมอุปกรณ์เช่นเดียวกัน ผู้ประกอบพิธีจะต้องเตรียมอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

1. ไม้้อที่ตัดทั้งข้อ คือ เหลือข้อยาว 3 นิ้ว ตามจำนวนผู้เข้าร่วมพิธี
2. น้ำผึ้ง
3. ขันบูชาครู
4. ดอกไม้

กระบวนการ

ให้ผู้เข้าพิธีกราบพระรัตนตรัย กราบครูอาจารย์ ผู้ประกอบพิธีกล่าวโอกาสว่า คาถาต่างๆ ที่อยู่ในกระบวนการใช้น้ำมนต์ประพรมกระบอกไม้้อที่บรรจุน้ำผึ้ง เมื่อจบกระบวนการกล่าวโอกาสของผู้ประกอบพิธีแล้วก็อนุญาตให้ผู้เข้าร่วมพิธีดื่มอ้อปัญญา ตามจำนวนที่กำหนดให้ คนละ 3 กระบอกบ้าง 5- 8 - 12 บ้างแล้ว แนะนำตักเตือนให้ใช้ปัญญาถูกที่ถูกทางด้วย

บางตำราบางท้องถิ่นที่กำหนดผู้เข้าร่วมพิธีประกอบพิธีการกินอ้อที่ลำห้วยลำเหมืองที่มีความกว้าง ขนาดที่คนปกติธรรมดาขึ้นคร่อมลำเหมืองที่มีน้ำไหลผ่าน รับกระบอกไม้้อที่มีน้ำผึ้งบรรจุอยู่และดื่มกินทันทีตามจำนวนที่เหมาะสม ให้ทั้งกระบอกไม้้อลงลำเหมืองทันที ให้เดินกลับบ้านทันทีและห้ามเหยียวกลับมาดู เกล็ดและสัญลักษณ์เข้าใจว่าอยู่ที่ความปลอดภัยของปล้องไม้้อ เสมือนสมอที่ถูกปิดกั้นด้วยอวิชชาความไม่รู้ เมื่อผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้วทำกับได้รับการกระตุ้นเตือนให้เกิดความรู้ ความคิดที่ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมพิธีเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้

อย่างมาก สามารถท่องจำได้ดีกว่าเดิมเป็นอย่างมากนี้เป็นผลแห่งกระบวนการกระตุ้นศักยภาพทางสมองและทางจิตใจที่บรรพบุรุษชาวล้านนาได้มอบให้แก่ลูกหลาน ซึ่งหากภูมิปัญญาดังกล่าวนี้ในถิ่นอื่นๆ หาได้ยากนัก น่าเสียดายที่ปัจจุบันพวกมันละทิ้งสิ่งดีๆ เหล่านี้โดยเข้าใจว่าเป็นสิ่งไร้สาระ โดยหารู้ไม่ว่าบรรพบุรุษได้มอบภูมิปัญญาในการวางกุศโลบายในการกระตุ้นเตือนพลังงานทางสมองและจิตใจเพื่อนำไปใช้อย่าง มีประสิทธิภาพและถูกต้องนั่นเอง

กิจกรรม Assembly

กิจกรรม Assembly เป็นกิจกรรมปรับพื้นฐานความเข้าใจ ในการใช้ชีวิต โดยอาศัยรูปแบบการเสวนาพูดคุยจาก วิทยากรที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ เพื่อให้ นักศึกษามีกระบวนการคิด และมีทักษะชีวิตที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์

1. เพื่อให้ นักศึกษาเตรียมความพร้อมในองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ในกระบวนการทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อให้ นักศึกษาเกิดทัศนคติ แรงบันดาลใจ และการแสวงหาคคุณค่า โดยมีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่สร้างสรรค์ เหมาะสม
3. เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามให้แก่ นักศึกษา

รูปแบบการจัดกิจกรรม Assembly

กิจกรรม Assembly จะจัดขึ้นปีการศึกษาละ 4 ครั้ง โดยแบ่งเป็นภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยการให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยในปีการศึกษา 2556 มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิได้มาเข้าร่วมบรรยายดังนี้

ครั้งที่ 1 หัวข้อ “ธรรมะติดปีก” วิทยากรโดย พระใบฎีกาสมศักดิ์ ปิยะวัฒน์ โฉ

ครั้งที่ 2 หัวข้อ “บัณฑิตไทยไม่โกง” วิทยากรโดย อาจารย์เสฐวุฒิ หนุ่มคำ

ครั้งที่ 3 หัวข้อ “ภัยรอบตัว” วิทยากรโดย คุณปริญญา ปัญญานาม

ครั้งที่ 4 หัวข้อ “ก้าวสู่รุ่นพี่อย่างสร้างสรรค์” วิทยากรโดย คุณฉัตรชัย

ตันติวัฒนา

ตาราง 2 การจัดกิจกรรม 3 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรม	ปีการศึกษา			
	2554	2555	2556	2557
กินอ้อผญา	-	•	•	•
กิจกรรม ASSEMBLY	•	•	•	•
งานทอดกฐิน	-	•	•	•

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โสภณ อรุณรัตน์ (2542) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรณีใช้แบบสอบถามสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 426 คน ผลจากการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจ การดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาระดับคณะฯ โดยรวมและในส่วนของวิชาเอกอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้พบว่านักศึกษารับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในทุกส่วน คือสโมสรนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ชมรมกีฬา คณะกรรมการชั้นปี คณะกรรมการวิชาเอก ในระดับที่น้อยทั้งหมด และควรมีการจัดให้มีการจัดเลือกตั้งคณะกรรมการทุกฝ่าย และให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง เพื่อให้สมาชิกได้ใช้สิทธิ์เสียงอย่างแท้จริง และหาทางเพิ่มศักยภาพนักศึกษาให้มีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์

ขวัญชัย พะยอม (2550) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กรณีใช้แบบสอบถามสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 494 คน สำหรับการสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) จำนวน 42 คน ผลจากการศึกษาพบว่า กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกองพัฒนานักศึกษา องค์การนักศึกษา สำนักศิลปวัฒนธรรม และควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย

วรณัฐ ถ้ำทองถวิล (2552) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาของวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน พบว่ากิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมมากที่สุด คือ งานวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ รองลงมาคือ กิจกรรมวันแรกพบนักศึกษาใหม่ งานรับน้องปลอดภัย งานกีฬา งานเปิดโลกกิจกรรมและล่อยกระทง งานไหว้ครู ถวายพระพรวันพ่อแห่งชาติ งานแห่เทียนจำพรรษา ถวายพระพรวันแม่แห่งชาติ งานวันครู งานวัน

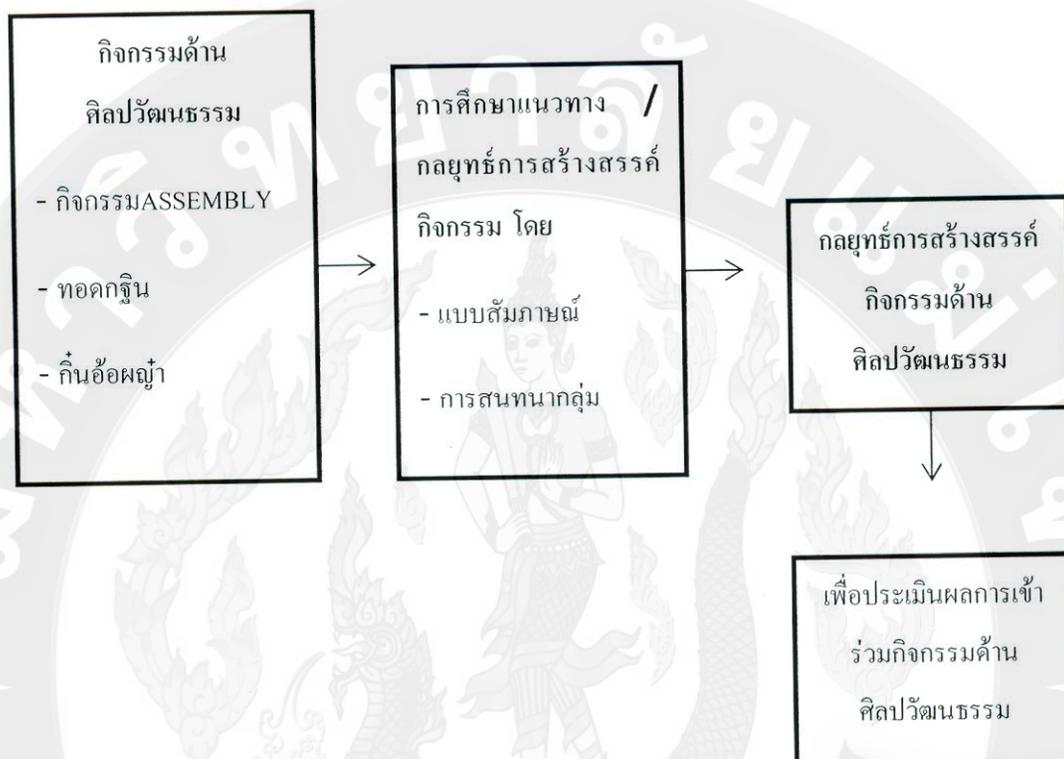
อาสาพัฒนาและวันเข้าพรรษา โดยส่วนใหญ่ นักศึกษามีลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมแล้วยัง ร่วมบริจาคเงิน รองลงมาคือ การเข้าร่วมในส่วนเตรียมงาน และมีส่วนคิดวางแผนกิจกรรม

การสำรวจ มณีมาลา (2552) ได้ทำการศึกษาคำถามมีส่วนร่วมในกิจกรรมชมรมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการสุ่มตัวอย่าง จากนักศึกษา 432 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถาม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้าน วิชาการ ด้านกีฬา ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านบำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในระดับดีมาก ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ และ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภาค

สรุปแนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อจูงใจ นักศึกษา ได้น้อมนำแนวพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับการศึกษาที่อันเชิญมากล่าวในที่นี้จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา วิชาความรู้ และผลแห่งการใช้วิชาความรู้ในเชิงปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้วิชาความรู้และวิชาชีวิตควบคู่กันไปซึ่งเชื่อมโยงกับการกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษากิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งการดำเนินกิจกรรมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและการประเมินผลคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดย การวิจัยในครั้งนี้ใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาที่เข้าร่วมระดมความคิดเพื่อสร้างสรรค์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่ กระบวนการเริ่มคิดกิจกรรม ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินกิจกรรมรวมไปจนถึงการประเมินผลการ ดำเนินกิจกรรมให้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทำให้นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงกระบวนการการ ดำเนินกิจกรรม ซึ่งหลังจากการดำเนินกิจกรรมจะมีการประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วม กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยมี 3 กิจกรรม กิจกรรมกินอ้อผลู้า, กิจกรรม Assembly และ กิจกรรมภฐาน ซึ่งในส่วนนี้ได้้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการ ดำเนินการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวมาก่อนข้างต้น

กรอบแนวคิด

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะดำเนินการศึกษาในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (สี่แยกสนามบิน) ตั้งอยู่เลขที่ 120 ถนนมหิดล ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บนพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ และมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (วิทยาเขตใหม่ ถนนวงแหวน) บนพื้นที่ 104 ไร่ บริเวณถนนวงแหวนรอบ 2 อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มนักศึกษา

1.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 50 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการคัดเลือกแก่นำนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ประกอบด้วย 12 สาขา คือ สาขาวิชาการประกอบการ, สาขาวิชาการบัญชี, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ, สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว, สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ, สาขาวิชาเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ, สาขาวิชาการตลาด, สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม, สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อจัดเสวนากลุ่ม

1.2 นักศึกษาที่เข้าร่วมทั้ง 3 กิจกรรม กิจกรรมกินข้าวญี่ปุ่น, กิจกรรม Assembly และกิจกรรมกฐิน ในปีการศึกษา 2557 ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

2. กลุ่มคณาจารย์ที่กำกับดูแลนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยเลือกจากสาขาวิชาที่มีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในลำดับ 1 - 3 ซึ่งประกอบด้วย ภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยว, ภาควิชาการบัญชี, ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์, ภาควิชาการสื่อสารการตลาด, ภาควิชาภาษาจีนธุรกิจ และภาควิชาการประถมศึกษา จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย การเสวนากลุ่ม(Focus Group), การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการใช้แบบสอบถาม (The Questionnaire)

1. การเสวนากลุ่ม ให้นักศึกษาแกนนำ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จาก 12 สาขา โดยให้นักศึกษาแกนนำ ได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็น และร่วมกันหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
2. คณาจารย์ที่ดูแลรับผิดชอบงานกิจกรรมของภาควิชาที่มีจำนวนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในลำดับ 1 - 3 ของจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด
3. การใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา ปีการศึกษา 2557

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 กิจกรรมดังนี้

1. การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เพื่อหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น วิธีการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยการนำแกนนำนักศึกษารหัส 56 จาก 12 สาขาวิชา จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลที่ได้รับคือทราบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
2. การค้นหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เพื่อหาแนวทางในการจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม วิธีการเก็บข้อมูลจากการใช้เทคนิคการระดมสมองของนักศึกษาแกนนำ 12 สาขา รหัส 56 เพื่อนำเสนอกลยุทธ์เพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม และการสัมภาษณ์คณาจารย์ที่รับผิดชอบงานด้านกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ผลที่ได้รับคือทราบแรงจูงใจในแต่ละด้านที่ให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

3. การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การสร้างสรรค์กิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อประเมินผลความพึงพอใจในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม 3 กิจกรรม ก็น้ออผลญา, Assembly และกฐิน โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาทุกชั้นปี ในปีการศึกษา 2557 ผลที่ได้รับคือระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมในปีการศึกษา 2557

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้มาจากการจัดทำเสวนากลุ่ม, การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสอบถามตามแบบสอบถามโดยผู้ศึกษาเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง เพื่อใช้วิเคราะห์ถึงกลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากเอกสารประเภทต่างๆ ได้แก่ หนังสือ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ จากการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม และการจัดทำเสวนากลุ่ม มีการจดบันทึกและเก็บข้อมูลโดยผู้ศึกษาเอง เพื่อใช้วิเคราะห์รูปแบบการหากกลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อจูงใจนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา การเสวนากลุ่ม โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับแกนนำนักศึกษาในการหากกลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อจูงใจนักศึกษา โดยการให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ เชิงพรรณนาคือ ค่าร้อยละ (percentage) การวิเคราะห์ความพึง

พอใจ ค่าเฉลี่ย (Mean :) ใช้แสดงผลข้อมูลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโดยในการแปลผลจะใช้ผลแปลค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Weight Mean Score: WMS) (สามนัชร หนังสือนที่ 2554: 13) ตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.61 – 4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.41 – 3.60 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.40 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ข้อมูลทุติยภูมิ การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือน บทความ ตำรา เอกสาร วารสาร จุลสาร และเอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมเสวนากลุ่มเพื่อหากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

ส่วนที่ 3 การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ได้ดำเนินการจัดเสวนากลุ่มในวันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ 2557 เวลา 13.00 น. ณ หอประชุม Vision 20/20 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น สีเขาสนามบิน (A-Far) โดยมีนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 รหัส 56 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น นักศึกษาจาก 12 สาขาวิชา จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการจัดการกลุ่มสัมพันธ์ (ศักดิ์พันธ์, 2546) เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมโดยการนั่งเป็นวงกลม และเริ่มแนะนำตัวของผู้นำการสนทนาและทีมงานที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้ร่วมเสวนากลุ่มในครั้งนี้ รายชื่อนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 รายชื่อนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเสวนากลุ่ม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	สาขา
1	นายชนภัทร ประทีปทอง	การประกอบการ
2	นายศักดิ์หัตต์ ประพุทธา	การประกอบการ
3	นายณัฐวัตร เรียรศิริ	การประกอบการ
4	นายพริษฐ์ ฝักฝ้าย	การประกอบการ
5	นายสมิทธิ์ มงคลเวส	การประกอบการ
6	นางสาวปริยานุช ณ เชียงใหม่	การบัญชี
7	นางสาวนวรรตน์ ประสงค์ทรัพย์	การบัญชี
8	นางสาวนิตยา ทิพย์เนตร	การบัญชี
9	นางสาวมูจลินท์ พรหมสวัสดิ์	การบัญชี
10	นางสาวสุภัคสรณ์ ศรีบุญเรือง	การบัญชี
11	นายกิตติวิช ควากุชิ	ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ
12	นางสาวสุชาวดี แซ่จาว	ภาษาจีนธุรกิจ
13	นางสาวจุฑามณี นันทะศรี	ภาษาจีนธุรกิจ
14	นางสาวศุภลักษณ์ ศรีตั้ง	ภาษาจีนธุรกิจ
15	นางสาวนิภาพร ฮือสะ	ภาษาจีนธุรกิจ
16	นางสาวชุลีพร รักษาศิลป์	ภาษาจีนธุรกิจ
17	นายธีระพงศ์ ต๊ะดุก	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
18	นางสาวรุจิรา นามศรีแก้ว	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
19	นางสาวชนนิกานต์ จันทรฟู	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
20	นายพิเชษฐ์ อินตาเปี้ย	การจัดการการท่องเที่ยว
21	นางสาวดรัลพร ใจยะสุ	การจัดการการท่องเที่ยว
22	นางสาวศรินันท์ ต้อดแก้ว	การจัดการการท่องเที่ยว
23	นางสาวสุพรรณษา สารินูตร	การจัดการการท่องเที่ยว
24	นางสาวกชพร แซ่ฮ้อย	เทคโนโลยีสารสนเทศ
25	นายชนะชล นันตา	เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	สาขา
26	นายบริพัตร เวฬุวนารักษ์	เทคโนโลยีสารสนเทศ
28	นายศุภกร ชันเขียว	เทคโนโลยีสารสนเทศ
29	นายรัฐวุฒิ ชนะเวช	เทคโนโลยีสารสนเทศ
30	นายปิยะพงษ์ แซ่ยะ	เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ
31	นายขจรเกียรติ เจริญสุข	เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ
32	นางสาววาสนา นายศ	การตลาด
33	นางสาววรรการ จันทร์ทอง	การตลาด
34	นางสาวจุไรรัตน์ ะราห์	การตลาด
35	นางสาวณัฐฐิตา วงศ์จิริ ทีปต์	การตลาด
36	นายปวิณ จอมมวย	รัฐประศาสนศาสตร์
37	นายอัศวิน ศรีวิชัย	รัฐประศาสนศาสตร์
38	นางสาวจิรัชญา บุญเรือง	รัฐประศาสนศาสตร์
39	นางสาวกรรมกร คำป่า	รัฐประศาสนศาสตร์
40	นางสาวเกศกนก คำเงิน	รัฐประศาสนศาสตร์
41	นายนำพล ทะพลอยหนูน	การจัดการอุตสาหกรรม
42	นายวรวิทย์ ปานเขียว	การจัดการอุตสาหกรรม
43	นายกิตติชัย กองปิ่น	การจัดการอุตสาหกรรม
44	นายมาโนชญ์ โพธิ์จวง	การจัดการอุตสาหกรรม
45	นายเตละ แสนคำ	การจัดการอุตสาหกรรม
46	นายณัฐวุฒิ สุขฤทธา	การจัดการอุตสาหกรรม
47	นายวรเชษฐ์ กลิ่นถาวร	การจัดการอุตสาหกรรม
48	นางสาวกัญญาณี อภิวงค์	การสื่อสารการตลาด
49	นายวิศรุต เสาร์กาศ	การสื่อสารการตลาด
50	นายภาคภูมิ บุญมา	การสื่อสารการตลาด

โดยการเขียนแสดงความคิดเห็นและใช้วิธีการแบ่งกระดาษออกเป็น 8 สี แต่ละสี จะระบุหัวข้อคำถามที่ต่างกัน เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมา ในปีการศึกษา 2556 โดยการเขียนบรรยายความคิดเห็นลงในกระดาษตามข้อคำถาม ผลการแสดงความเห็นมีรายละเอียดดังนี้

สาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

ผลการศึกษาสาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาพบว่า กิจกรรมมีความน่าเบื่อจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 รองลงมาไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 15.15 รองลงมาอยากพักผ่อนจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.61 และขี้เกียจในการเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามลำดับ (ตาราง 4)

ตาราง 4 สาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

รายละเอียด	จำนวน (คน) *	ร้อยละ
- กิจกรรมมีความน่าเบื่อ	13	19.70
- โดนบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม	2	3.03
- กิจกรรมไม่มีความน่าสนใจ	5	7.58
- สถานที่ไม่เอื้ออำนวย	1	1.52
- กิจกรรมมีความซ้ำซาก	3	4.55
- ขี้เกียจ	6	9.09
- ไม่ว่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรม	2	3.03
- กิจกรรมไร้สาระ	1	1.52
- ไม่ชอบเข้าสังคม	1	1.52
- ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม	10	15.15
- ไม่อยากตื่น	1	1.52
- เวลากิจกรรมตรงกับเวลาทำงาน	1	1.52
- อยากพักผ่อน	7	10.61
- ขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก	3	4.55

ตาราง 4 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน (คน) *	ร้อยละ
- ไม่สนใจ	1	1.52
- เวลาการทำกิจกรรมนานเกินไป	1	1.52
- ง่วงนอน	2	3.03
- เหนื่อย	2	3.03
- เนื้อหาในการจัดกิจกรรมเยอะเกินไป	1	1.52
- ไม่มีเพื่อนมาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย	3	4.55
รวม	66	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

ผลการศึกษาสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา พบว่าอยากได้ประสบการณ์ใหม่ และฝึกประสบการณ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาได้รู้จักเพื่อนใหม่ เพื่อนต่างสาขา จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมาได้รับความรู้จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 การทำกิจกรรมสอนให้ทำงานเป็นและ ฝึกทักษะ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ (ตาราง 5)

ตาราง 5 สาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- ฝึกทักษะ	10	10
- อยากได้ประสบการณ์ใหม่ และฝึกประสบการณ์	28	28
- ฝึกการทำงานเป็นทีม	2	2
- ได้รู้จักเพื่อนใหม่ เพื่อนต่างสาขา	21	21
- ฝึกการกล้าแสดงออก	3	3
- เปิดมุมมองใหม่ๆ	1	1
- ได้พัฒนาตนเอง	4	4
- ฝึกการมีส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัย	3	3
- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	5	5
- ได้รับความรู้	12	12
- อยากฝึกความคิดสร้างสรรค์	1	1
- การทำกิจกรรมสอนให้ทำงานเป็น	10	10
รวม	100	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษาอยากเข้าร่วม

ผลการศึกษากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษาอยากเข้าร่วมนอกเหนือจากกิจกรรม Assembly, งานกฐิน และกินอ้อผญา คือกิจกรรมวันสงกรานต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52 รองลงมากิจกรรมวันลอยกระทง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.07 และกิจกรรมรดน้ำดำหัวครูบาอาจารย์ และบุคลากร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.34 ตามลำดับ (ตาราง 6)

ตาราง 6 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษาอยากเข้าร่วม

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- กิจกรรมรดน้ำคำหัวหน้าครูบาอาจารย์ และบุคลากร	6	10.34
- กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมล้านนา	5	8.62
- งานขันโตก	2	3.45
- กิจกรรมการฟ้อนรำ	2	3.45
- กิจกรรมวันลอยกระทง	7	12.07
- กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา	1	1.72
- กิจกรรมวันสงกรานต์	9	15.52
- กิจกรรมทำบุญตักบาตร	5	8.62
- กิจกรรมการสร้างพระเครื่อง	1	1.72
- จัดงานคริสต์มาส	7	12.07
- สืบชะตามหาวิทยาลัย	1	1.72
- การละเล่นพื้นบ้าน	2	3.45
- จัดงานวันตรุษจีน	1	1.72
- การประกวดมารยาท	2	3.45
- การประกวดการทำโคมลอย	4	6.90
- กิจกรรมเดินขึ้นดอย	1	1.72
- กิจกรรมงานปอย	1	1.72
- กิจกรรมการแข่งขันมวยไทย	1	1.72
รวม	58	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

ผลการศึกษาช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีผล เพราะตรงกับช่วงเวลาที่อาจารย์สอนเสริม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมามีผล เพราะช่วงใกล้สอบไม่อยากจะให้มีกิจกรรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 รองลงมามีผล เพราะใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานเกินไป และไม่มีผล ต่อการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ (ตาราง 7)

ตาราง 7 ความคิดเห็นต่อช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- มีผล เพราะตรงกับที่อาจารย์สอนเสริม	15	31.25
- มีผล เพราะใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานเกินไป	6	12.50
- มีผล เพราะต้องสอบถามนักศึกษาก่อนจัดกิจกรรม	1	2.08
- มีผล เพราะเป็นช่วงเวลาที่พักผ่อน	3	6.25
- มีผล อยากให้จัดกิจกรรมในช่วงเช้า เพราะสมาธิดีกว่า การจัดกิจกรรมในช่วงบ่าย	5	10.42
- มีผล เพราะช่วงใกล้สอบไม่อยากจะให้มีกิจกรรม	10	20.83
- มีผล เพราะไม่มีเวลาทำกรบ้าน	2	4.17
- ไม่มีผล เพราะต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	6	12.50
รวม	48	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ความคิดเห็นต่อการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งผลให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการศึกษาค่าการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งผลให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การมีหน้าที่รับผิดชอบทำให้อยากเข้าร่วมกิจกรรม เพราะมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 69.81 รองลงมาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13.21 รองลงมาอยู่ที่ความรู้สึกรู้สึกว่าอยากเข้าร่วมหรือไม่, การแสดงออกความสามัคคีของหมู่คณะ และไม่ว่าจะมีหรือไม่มีหน้าที่ในกิจกรรมก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.66 ตามลำดับ (ตาราง 8)

ตาราง 8 ความคิดเห็นต่อการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งผลให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรม

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- ทำให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมเพราะมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ	37	69.81
- อยู่ที่ความรู้สึกรู้สึกว่าอยากเข้าร่วมหรือไม่	3	5.66
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม	7	13.21
- การแสดงออกความสามัคคีของหมู่คณะ	3	5.66
- ไม่ว่าจะจะมีหรือไม่มีหน้าที่ในกิจกรรมก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้	3	5.66
รวม	53	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ความคิดเห็นด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการศึกษาความคิดเห็นด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสันผักหวาน (U-Far) ระยะทางไกล ไม่สะดวกต่อการเดินทาง ทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 คน รองลงมาการจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสนามบิน (A-Far) สถานที่คับแคบ ที่จอดรถมีจำกัด และจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสนามบิน (A-Far) เพราะใกล้ที่พัก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71 การจัดกิจกรรมทั้ง 2 วิทยาเขตไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะถ้าสนใจก็จะเข้าร่วมและการจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสันผักหวาน (U-Far) กว้างขวางดี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.36 ตามลำดับ (ตาราง 9)

ตาราง 9 ความคิดเห็นด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

รายละเอียด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- การจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสันผักหวาน (U-Far) ใกล้เคียง		
- การเดินทางไกล ไม่สะดวกต่อการเดินทาง ทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม	38	67.86
- การจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสนามบิน (A-Far) สถานที่คับแคบ ที่จอดรถมีจำกัด	6	10.71
- จัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสนามบิน (A-Far) เพราะใกล้ที่พัก	6	10.71
- การจัดกิจกรรมทั้ง 2 วิทยาเขตไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะถ้าสนใจก็จะเข้าร่วม	3	5.36
- การจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตสันผักหวาน (U-Far) กว้างขวางดี	3	5.36
รวม	100	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ความคิดเห็นต่อการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
ด้านศิลปวัฒนธรรม

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่าการได้คะแนนมีผลต่อการเข้าร่วมจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 57.45 รองลงมาการได้รับใบประกาศนียบัตรมีผลต่อการเข้าร่วม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 รองลงมาการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนนมีผลต่อการเข้าร่วม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.38 และการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 ตามลำดับ (ตาราง 10)

ตาราง 10 ความคิดเห็นต่อการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
ด้านศิลปวัฒนธรรม

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- การได้คะแนนมีผลต่อการเข้าร่วม	27	57.45
- การได้รับใบประกาศนียบัตรมีผลต่อการเข้าร่วม	15	31.91
- การได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน มีผลต่อการเข้าร่วม	3	6.38
- การได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	2	4.26
รวม	47	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ความคิดเห็นต่อการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา

ผลการศึกษาศึกษาการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ของนักศึกษาหรือไม่ พบว่าการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีเพื่อนคุย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 รองลงมาการไม่มีเพื่อนมาด้วย ก็ทำให้ได้เจอเพื่อนใหม่ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.54 รองลงมาการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีคนช่วยคิด, การมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้สนุก, การมีเพื่อนมาด้วยทำให้กล้าเข้าร่วมกิจกรรม, การมีเพื่อนมาเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้มีความมั่นใจมากขึ้น และถ้าไม่มีเพื่อนมาด้วยทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.62 การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน มีคนให้คำปรึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ตามลำดับ (ตาราง 11)

ตาราง 11 ความคิดเห็นต่อการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- การมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีเพื่อนคุย	8	15.38
- การมีเพื่อนเข้าร่วมทำให้มีคนช่วยคิด	5	9.62
- การมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้สนุก	5	9.62
- การมีเพื่อนมาด้วยทำให้กล้าเข้าร่วมกิจกรรม	5	9.62
- การมีเพื่อนมาด้วยทำให้สร้างบรรยากาศในการเข้าร่วมกิจกรรม	3	5.77
- การมีเพื่อนมาเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้มีความมั่นใจขึ้น	5	9.62
- เพื่อนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมเกิดความสุข	3	5.77
- การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน มีคนให้คำปรึกษา	4	7.69
- ถ้าไม่มีเพื่อนมาด้วยทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม	5	9.62
- การไม่มีเพื่อนมาด้วย ก็ทำให้ได้เจอเพื่อนใหม่	6	11.54
- ถ้ายึดติดกับเพื่อนก็คงเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้	2	3.85

ตาราง 11 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน(คน) *	ร้อยละ
- เพื่อนจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมก็ไม่มีผล ถ้าเข้าร่วมก็จะได้ประโยชน์และความรู้	1	1.92
รวม	52	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ภาพ 3 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการทำกิจกรรมเสวนากลุ่มกับนักศึกษาแกนนำ

ภาพ 4 นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมา

การหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อมุ่งใจการ เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ดำเนินการในกลุ่มประชากรตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 รหัส 56 ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

การศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อมุ่งใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จัดขึ้นในวันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ 2557 เวลา 13.00 น. ณ หอประชุม Vision 20/20 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ตึกแยกสนามบิน (A-Far) โดยการจัดกิจกรรมเสวนากลุ่มขึ้น โดยมีนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 รหัส 56 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น นักศึกษาจาก 12 สาขาวิชา มีการแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 6 กลุ่ม โดยแบ่งตามความสมัครใจของนักศึกษาโดยใช้เทคนิคการระดมสมอง(บาร์เกอร์ อลัน, 2545) เพื่อระดมความคิดและนำเสนอกลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อมุ่งใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา โดยการนำเสนอรูปแบบหรือแนวทางที่จะทำให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมผ่านฟลิปชาร์ต (Flip chart) ผลการศึกษาจากการแบ่งกลุ่มย่อย จำนวน 6 กลุ่ม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 สมาชิกกลุ่มมาจากนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 9 คน

กลุ่มที่ 2 สมาชิกกลุ่มมาจากนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 3 สมาชิกกลุ่มมาจากนักศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารการตลาด และสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 4 สมาชิกกลุ่มมาจากนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ และสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ จำนวน 6 คน

กลุ่มที่ 5 สมาชิกกลุ่มมาจากนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาการประกอบการจำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 6 สมาชิกกลุ่มมาจากนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาภูมิสารสนเทศ จำนวน 8 คน

จากการระดมความคิดเห็นในการหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง มีสื่อประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ ทำให้เข้าถึงนักศึกษาได้ทุกช่องทาง เช่น Social Media หรือสังคมออนไลน์, บอร์ดประชาสัมพันธ์ และบนรถ U-Far Link
2. การให้คะแนน หรือบูรณาการกิจกรรมเข้ากับวิชาเรียน เพื่อให้คะแนนจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจากอาจารย์ประจำวิชา หรือจากสาขาวิชาที่ส่งนักศึกษามาเข้าร่วมกิจกรรม
3. การมอบประกาศนียบัตรให้กับนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อจูงใจในการรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย
4. การมอบของรางวัล หรือส้อมของรางวัล หลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

ภาพ 5 นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมระดมความคิด สร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษาหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยใช้การมีส่วนร่วมตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยได้ให้ทุกส่วนเข้ามาร่วมกันแสดงความคิดเห็นและร่วมกันทำงานเพื่อหากลยุทธ์ในการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อนำไปปรับใช้ในปีการศึกษา 2557 ได้ดำเนินการดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ผ่าน Social Media หรือสังคมออนไลน์ โดยผ่านเฟสบุ๊ก สำนักกิจการนักศึกษา, เพจสำนักกิจการนักศึกษา, กลุ่มในเฟสบุ๊กของสาขาวิชาที่สำนักกิจการนักศึกษาได้เข้าร่วมกลุ่ม และตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย
2. การบูรณาการกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมกับสาขาวิชา โดยคณาจารย์ในสาขาวิชามอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับนักศึกษา หรือกิจกรรมที่นักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อทำสรุปลักษณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นคะแนนในรายวิชาที่บูรณาการร่วมกันของนักศึกษาต่อไป
3. การแจกคิวอาร์โค้ด (QR CODE) เพื่อดึงดูดให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ชั่วโมงกิจกรรมเพื่อเก็บเป็นประวัติการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษาผ่านกิจกรรมประจำเทอม
4. การมอบใบประกาศนียบัตรให้กับนักศึกษา เพื่อเป็นเกียรติประวัติว่าได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย

5. การมอบโล่ให้นักกิจกรรมดีเด่น สำหรับนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

การศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ในวันจันทร์ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2557 และวันพฤหัสบดีที่ 26 กุมภาพันธ์ 2558 เวลา 16.00 น. ณ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น สี่แยกสนามบิน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มคณาจารย์ที่กำกับดูแลนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยเลือกจากสาขาวิชาที่มีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในลำดับ 1 - 3 ซึ่งประกอบด้วย

1. อาจารย์ณัฐพล เนียมแก้ว สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
2. อาจารย์เจนจิรา ชันแก้ว สาขาวิชาการบัญชี
3. อาจารย์ประภากร สัมพันธ์สวาท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
4. อาจารย์สัชฌุกรษฎ์ เรื่องเศรษฐวรรณ สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด
5. อาจารย์วิษณุสุดา ภูณะวิวัฒน์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ
6. อาจารย์ศรายุทธ เงาคำ สาขาวิชาการประถมศึกษา

การหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่ามีความคิดเห็นดังนี้

1. การกระจายข่าวสารในสาขาวิชาไปสู่อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาแต่ละชั้นปี เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทราบข่าวสารกิจกรรมของมหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ที่ปรึกษาชี้คือนักศึกษา และจำนวนนักศึกษาก่อนเข้าร่วมกิจกรรม
3. บูรณาการกิจกรรมเข้ากับการเรียนการสอนในรายวิชา โดยให้นักศึกษาเข้ามา มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

ภาพ 6 สัมภาษณ์เชิงลึกคณาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมของสาขาวิชา

การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมภายใต้ การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

การประเมินผลความพึงพอใจในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมกึ่งนอ้อผู่่า, Assembly และกฐิน ภายหลังจากการเสวนากลุ่ม โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และเทคนิคการระดมสมองกับนักศึกษาตัวแทนจาก 12 สาขาวิชา จำนวน 50 คน รวมไปถึงการสัมภาษณ์คณาจารย์ที่รับผิดชอบกิจกรรมของสาขาวิชา ทำให้พบว่าการให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง จึงมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อใช้กลยุทธ์สร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงผ่านสื่อต่างๆ รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จัดขึ้นไปยังคณะ และสาขาวิชา เพื่อบูรณาการกิจกรรมเข้ากับการเรียนการสอน รวมไปถึงการแจกคิวอาร์โค้ด เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อจูงใจให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัย

จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมกินอ้อผญา

การศึกษาค้นพบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผญามากที่สุด จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 54.81 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละคณะ รองลงมาคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 14.54 และคณะบริหารรัฐกิจ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 12.98 ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชาพบว่านักศึกษาจากสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผญามากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 19.24 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละสาขาวิชา รองลงมาสาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 12.98 รองลงมาสาขาวิชาการสื่อสารการตลาด จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ตามลำดับ (ตาราง 12)

กิจกรรมAssembly

การศึกษาค้นพบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจเข้าร่วมกิจกรรมAssembly มากที่สุด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 37.91 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละคณะ รองลงมาคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.53 และคณะบริหารรัฐกิจ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชาพบว่านักศึกษาจากสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เข้าร่วมกิจกรรมAssembly มากที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละสาขาวิชา รองลงมาสาขาวิชาการสื่อสารการตลาด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.84 และสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.64 ตามลำดับ (ตาราง 12)

กิจกรรมกฐิน

การศึกษาพบว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เข้าร่วมกิจกรรมกฐินมากที่สุดจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละคณะ รองลงมาคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.41 และคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชาพบว่านักศึกษาจากสาขาวิชาประกาศนียบัตรบัณฑิต(วิชาชีพครู) เข้าร่วมกิจกรรมกฐินมากที่สุด จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 71.50 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในแต่ละสาขาวิชา รองลงสาขาคณะศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาการประถมศึกษา พบว่านักศึกษาเข้าร่วม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ (ตาราง 12)

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมกฐิน อ้อผญา, Assembly และกฐิน จำแนกตามคณะในปีการศึกษา 2557

คณะ/สาขาวิชา	กฐินอ้อผญา		Assembly		กฐิน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะศึกษาศาสตร์	14	3.13	9	4.95	153	76.50
- การประถมศึกษา	14	3.13	9	4.95	10	5.00
- ประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู)	-	-	-	-	143	71.50
นิเทศศาสตร์	38	8.50	27	14.84	-	-
- การสื่อสารการตลาด	38	8.50	27	14.84	-	-
คณะบริหารธุรกิจ	245	54.81	69	37.91	35	17.50
- การจัดการการท่องเที่ยว	86	19.24	13	7.14	4	2
- การตลาด	28	6.26	14	7.69	5	2.5
- การบัญชี	58	12.98	16	8.79	10	5
- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	31	6.94	7	3.85	9	4.5

ตาราง 12 (ต่อ)

คณะ/สาขาวิชา	กึ่งอ้อมผู้		Assembly		กึ่งน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- การจัดการอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์	29	6.49	18	9.89	7	3.50
- การประกอบการ	13	2.91	1	0.55	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	27	6.04	8	4.40	1	0.50
- เทคโนโลยีสารสนเทศ	23	5.15	-	-	-	-
- เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ	4	0.89	8	4.40	1	0.50
คณะศิลปศาสตร์	65	14.54	41	22.53	7	3.50
- ภาษาอังกฤษธุรกิจ	31	6.94	15	8.24	1	0.50
- ภาษาจีนธุรกิจ	29	6.49	23	12.64	6	3.00
- ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ	5	1.12	3	1.65	-	-
คณะบริหารรัฐกิจ	58	12.98	28	15.38	4	2.00
- รัฐประศาสนศาสตร์	58	12.98	28	15.38	4	2.00
รวม	447	100	182	100	200	100

ระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมกึ่งอ้อมผู้

การศึกษาระดับความพึงพอใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกึ่งอ้อมผู้ในส่วนของความพึงพอใจการจัดกิจกรรม พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.29 ในส่วนของกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.34 ทั้งนี้ นักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการระลึกถึงบุญคุณของครูบาอาจารย์ ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งจรรยาบรรณและศิลปวิทยา โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.38 รองลงมาคือ ได้มีส่วนร่วมสืบทอดประเพณีไทยในรูปแบบกิจกรรมในพิธีไหว้ครูและกึ่งอ้อมผู้, เกิดความภูมิใจในการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์นอย่าง

สมบูรณ์ โดยการรับมอบเข็มตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยจากคณะผู้บริหารและคณาจารย์ และได้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาและครูอาจารย์ของสถาบัน โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.33, 4.33 และ 4.32 ตามลำดับ (ตาราง 13)

ตาราง 13 ระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผญา ปีการศึกษา 2557

รายการ	จำนวนคน (N = 447 คน) (ร้อยละ)					WMS	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
กิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด							
- ได้แสดงถึงความระลึกถึงบุญคุณของครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งจรรยา มารยาท และ ศิลปวิทยา	226 คน (50.56)	173 คน (38.70)	44 คน (9.84)	2 คน (0.45)	2 คน (0.45)	447 คน (4.38)	มากที่สุด
- ได้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาและครูอาจารย์ของสถาบัน	202 คน (45.19)	189 คน (42.28)	54 คน (12.08)	-	2 คน (0.45)	447 คน (4.32)	มากที่สุด
- ได้มีส่วนร่วมสืบทอดประเพณีไทยในรูปแบบกิจกรรมในพิธีไหว้ครูและกินอ้อผญา	201 คน (44.97)	197 คน (44.07)	45 คน (10.07)	3 คน (0.67)	1 คน (0.22)	447 คน (4.33)	มากที่สุด
- เกิดความภูมิใจในการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นอย่างสมบูรณ์ โดยการรับมอบเข็มตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยจากคณะผู้บริหารและคณาจารย์	206 คน (46.09)	187 คน (41.83)	52 คน (11.63)	1 คน (0.22)	1 คน (0.22)	447 คน (4.33)	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน (N = 447 คน) (ร้อยละ)					WMS	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก							
- สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	183 คน (40.94)	191 คน (42.73)	62 คน (13.87)	7 คน (1.57)	4 คน (0.89)	447 คน (4.21)	มากที่สุด
- ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	172 คน (38.48)	207 คน (46.31)	60 คน (13.42)	5 คน (1.12)	3 คน (0.67)	447 คน (4.21)	มากที่สุด
- รูปแบบการจัดกิจกรรม	162 คน (36.24)	212 คน (47.43)	66 คน (14.77)	5 คน (1.12)	2 คน (0.45)	447 คน (4.18)	มาก
- ลำดับขั้นตอน และ พิธีกรรม มีความเหมาะสม	177 คน (39.60)	209 คน (46.76)	56 คน (12.53)	5 คน (1.12)	-	447 คน (4.25)	มากที่สุด
- การประชาสัมพันธ์โครงการ	167 คน (37.36)	209 คน (46.76)	62 คน (13.87)	9 คน (2.01)	-	447 คน (4.19)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						4.21	มากที่สุด
ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรม	195 คน (43.62)	208 คน (46.53)	40 คน (8.95)	4 คน (0.89)	-	447 คน (4.33)	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.29	มากที่สุด

กิจกรรม Assembly

กิจกรรม Assembly จากการศึกษาระดับความพึงพอใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรม Assembly ในส่วนของความพึงพอใจการจัดกิจกรรม พบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.24 ในส่วนของกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด พบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.24 ทั้งนี้ นักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ด้านเตรียมความพร้อมในองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ในกระบวนการทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบ โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.26 รองลงมาคือ นักศึกษาเกิดทัศนคติ แรงบันดาลใจ และการแสวงหาคคุณค่า โดยมีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่สร้างสรรค์ เหมาะสม และได้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามให้แก่ นักศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.24 และ 4.22 ตามลำดับ (ตาราง 14)

ในส่วนของด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.19 ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีความพึงพอใจในสถานที่จัดมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักเฉลี่ย 4.22 รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์กิจกรรม, รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม, สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสม และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.21, 4.20, 4.18 และ 4.13 ตามลำดับ (ตาราง 14)

ในส่วนของทักษะที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.20 ทั้งนี้ นักศึกษาได้รับทักษะการมีส่วนร่วมและในการทำงานเป็นทีมมากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักเฉลี่ย 4.23 รองลงมาคือ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความบันเทิง และทักษะในการปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.20 และ 4.16 ตามลำดับ (ตาราง 14)

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรม Assembly ในส่วนของความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรม พบว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.36 (ตาราง 14)

ตาราง 14 สรุปความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม Assembly ปีการศึกษา 2557

รายการ	จำนวนคน (N = 182 คน) (ร้อยละ)					WMS	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
กิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด							
- นักศึกษาเตรียมความพร้อม	79 คน	74 คน	27 คน	2 คน	-	182	มากที่สุด
ในองค์ความรู้ ทักษะ	(43.41)	(40.66)	(14.84)	(1.10)		คน	
ประสบการณ์ ในกระบวนการ						(4.26)	
ทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบ							
- นักศึกษาเกิดทัศนคติ แรง	76 คน	75 คน	30 คน	1 คน	-	182	มากที่สุด
บันดาลใจ และการแสวงหา	(41.76)	(41.21)	(16.48)	(0.55)		คน	
คุณค่า โดยมีการดำเนินชีวิตใน						(4.24)	
รูปแบบที่สร้างสรรค์ เหมาะสม							
- นักศึกษาได้เสริมสร้าง	71 คน	80 คน	31 คน	-	-	182	มากที่สุด
คุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม	(39.01)	(43.96)	(17.03)			คน	
ให้แก่นักศึกษา						(4.22)	
ค่าเฉลี่ยรวม						4.24	มากที่สุด
ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก							
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรม	74 คน	75 คน	30 คน	3 คน	-	182	มากที่สุด
	(40.66)	(41.21)	(16.48)	(1.65)		คน	
						(4.21)	
- รูปแบบการจัดกิจกรรมมี	76 คน	69 คน	35 คน	2 คน	-	182	มาก
ความเหมาะสม	(41.76)	(37.91)	(19.23)	(1.10)		คน	
						(4.20)	
- สิ่งอำนวยความสะดวกมี	72 คน	73 คน	35 คน	2 คน	-	182	มาก
ความเหมาะสม	(39.56)	(40.11)	(19.23)	(1.10)		คน	
						(4.18)	
- เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมี	61 คน	88 คน	29 คน	4 คน	-	182	มาก
ความเหมาะสม	(33.52)	(48.35)	(15.93)	(2.20)		คน	
						(4.13)	

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน (N = 182 คน) (ร้อยละ)					WMS	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
- สถานที่จัดมีความเหมาะสม	72 คน (39.56)	79 คน (43.41)	30 คน (16.48)	1 คน (0.55)	-	182 คน (4.22)	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.19	มาก
ทักษะที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม							
- ทักษะในการปฏิบัติ	66 คน (36.26)	83 คน (45.60)	29 คน (15.93)	4 คน (2.20)	-	182 คน (4.16)	มาก
- การมีส่วนร่วมและในการทำงานเป็นทีม	75 คน (41.21)	76 คน (41.76)	29 คน (15.93)	2 คน (1.10)	-	182 คน (4.23)	มากที่สุด
- ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความบันเทิง	72 คน (39.56)	81 คน (44.51)	25 คน (13.74)	2 คน (1.10)	-	182 คน (4.20)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						4.20	มาก
ความพึงพอใจโดยรวมในการเข้าร่วมกิจกรรม	86 คน (47.25)	75 คน (41.21)	21 คน (11.54)	-	-	182 คน (4.36)	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.24	มากที่สุด

กิจกรรมกฐิน

กิจกรรมกฐิน จากการศึกษาระดับความพึงพอใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกฐินใน ส่วนของความพึงพอใจการจัดกิจกรรม พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยนี้หน้า 4.42 ในส่วนของความตระหนักถึงความสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมและ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยสืบต่อไป พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยนี้หน้า 4.56 รองลงมานักศึกษาได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ทำหน้าที่ของ พุทธศาสนิกชน, ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดงานทอดกฐิน, พิธีทอดกฐินเป็นไปตาม

กำหนดการ เวลาที่ใช้มีความเหมาะสม, รูปแบบและความเหมาะสมการจัดกิจกรรม และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานอย่างทั่วถึง โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.51, 4.35, 4.34, 4.31 และ 4.30 ตามลำดับ(ตาราง 15)

ตาราง 15 สรุปความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกฐินปีการศึกษา 2557

รายการ	จำนวนคน (N = 200 คน) (ร้อยละ)					WMS	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานอย่างทั่วถึง	79 คน (39.50)	102 คน (51.00)	18 คน (9.00)	1 คน (0.50)	-	200 คน (4.30)	มากที่สุด
- ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยสืบต่อไป	117 คน (58.50)	78 คน (39.00)	5 คน (2.50)	-	-	200 คน (4.56)	มากที่สุด
- ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน	106 คน (53.00)	89 คน (44.50)	5 คน (2.50)	-	-	200 คน (4.51)	มากที่สุด
- พิธีทอดกฐินเป็นไปตามกำหนดการ เวลาที่ใช้มีความเหมาะสม	77 คน (38.50)	114 คน (57.00)	9 คน (4.50)	-	-	200 คน (4.34)	มากที่สุด
- รูปแบบและความเหมาะสมการจัดกิจกรรม	89 คน (36.78)	140 คน (57.85)	13 คน (5.37)	-	-	242 คน (4.31)	มากที่สุด
- ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดงานทอดกฐิน	81 คน (40.50)	107 คน (53.50)	12 คน (6.00)	-	-	200 คน (4.35)	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.42	มากที่สุด

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม กิจกรรมกฐินอ้อผญา, กิจกรรมAssembly และกิจกรรมกฐิน พบว่าในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.27 เนื่องจากในการจัดกิจกรรมกฐิน มีการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับนโยบายจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย ลงไปสู่คณะ และสาขาวิชา เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดกิจกรรมไปยังนักศึกษา รองลงมาคือกิจกรรมกฐินอ้อผญา และกิจกรรมAssembly โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.20 และ 4.17 ตามลำดับ (ตาราง 16)

ในส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมนั้น พบว่ากิจกรรมกฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.37 เนื่องจากการจัดกิจกรรมกฐินมีรูปแบบกำหนดการในการดำเนินกิจกรรมในลักษณะขั้นตอนพิธีการทางศาสนาซึ่งมีความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม รองลงมาคือกิจกรรมกินอ้อผญา และกิจกรรมAssembly โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.18 และ 4.17 ตามลำดับ (ตาราง 16)

ในส่วนเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมนั้น พบว่ากิจกรรมกฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.32 เนื่องจากการจัดกิจกรรมกฐินใช้ระยะเวลาในด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับสงฆ์ การรับพร และร่วมกันทำบุญประจำปี ทำให้นักศึกษาที่เข้าร่วมมีความเพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาคือกิจกรรมกินอ้อผญา และกิจกรรมAssembly โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.20 และ 4.10 ตามลำดับ (ตาราง 16)

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่ากิจกรรมกฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.42 เนื่องจากกิจกรรมกฐิน เป็นกิจกรรมที่บุคลากรและนักศึกษาร่วมกันทำบุญประจำปีของมหาวิทยาลัย เป็นกิจกรรมที่เกิดจากแรงศรัทธาในพุทธศาสนา รองลงมาคือกิจกรรมกินอ้อผญา และกิจกรรมAssembly โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.33 ตามลำดับ (ตาราง 16)

ตาราง 16 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม

รายการ	กิจกรรมกินอ้อผญา		กิจกรรมAssembly		กิจกรรมกฐิน	
	WMS	ระดับความพึงพอใจ	WMS	ระดับความพึงพอใจ	WMS	ระดับความพึงพอใจ
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรม	4.20	มาก	4.17	มาก	4.27	มากที่สุด
- รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.18	มาก	4.17	มาก	4.31	มากที่สุด
- เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.20	มาก	4.10	มาก	4.32	มากที่สุด
- ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม	4.33	มากที่สุด	4.33	มากที่สุด	4.42	มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 2) ค้นหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 3) ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และการหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมโดยการจัดเสวนากลุ่มจากแก่นนำนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 12 สาขาวิชา จำนวน 50 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมในปีการศึกษา 2557 และกลุ่มคณาจารย์ที่กำกับดูแลนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมพบว่าสาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเนื่องจากกิจกรรมมีความน่าเบื่อจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70, สาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา พบว่านักศึกษายากได้ประสบการณ์ใหม่ และฝึกประสบการณ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28, กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมที่นักศึกษายากเข้าร่วม นอกเหนือจากกิจกรรม Assembly, งานกฐิน และกินอ้อผลู้า คือกิจกรรมวันสงกรานต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52, ความคิดเห็นต่อช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีผล เพราะตรงกับช่วงเวลาที่อาจารย์สอนเสริม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25,

ความคิดเห็นการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งผลให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การมีหน้าที่รับผิดชอบทำให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมเพราะมีหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 69.81 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (นรินทร์ชัย, 2546) การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมในการ ตัดสินใจ หรือเคยเข้ามาช่วยด้วยเพียงเล็กน้อยได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และเข้าร่วมนั้นต้องเริ่ม ตั้งแต่ขั้นแรก ถึงขั้นสุดท้ายของกิจกรรม, ความคิดเห็นด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมมีผลต่อการ เข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมที่วิทยาเขตใหม่ ถนนวงแหวน ระยะ ทางไกล ไม่สะดวกต่อการเดินทาง ทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 คน, ความคิดเห็นต่อการได้รับใบประกาศนียบัตร/ของรางวัล/คะแนน ต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่าการได้คะแนนมีผลต่อการเข้าร่วมจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 57.45 และความคิดเห็นต่อการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ของนักศึกษา พบว่าการมีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีเพื่อนคุย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38

ส่วนที่ 2 การหากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

แนวทางที่นักศึกษาจากแต่ละสาขาวิชาได้นำเสนอเป็นการสะท้อนให้เห็นผ่าน มุมมองของนักศึกษาถึงเรื่องการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมให้แพร่หลาย และทั่วถึงทำให้นักศึกษาได้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารของการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ซึ่ง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรสรวง มณีมาลา, 2552) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมชมรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ และควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภาค, การให้คะแนน หรือบูรณาการกิจกรรมเข้ากับวิชาเรียน เพื่อให้ คะแนนจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจากอาจารย์ประจำวิชา หรือจากสาขาวิชาซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ (ชาลัญชัย อาจินสมาจาร, 2535) การรับรู้มีบทบาทอันสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม ของเอกัตบุคคล องค์กรได้ให้ข่าวสารแก่สมาชิกในรูปแบบต่างๆ โดยบอกกล่าวในสิ่งที่ควรทำและ ไม่ควรทำ การรับรู้ของคนมักจะนำไปสู่การกระทำต่อไป ถ้าหากการรับรู้เราตรงกับความคาดหวัง ขององค์กร ผลที่ออกมาจึงจะมีประสิทธิผล

แต่ถ้าความรับรู้ของเรากับความคาดหวังขององค์กรไม่ตรงกันผลที่ออกมา ก็อาจจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการทำงานก็จะไม่มีประสิทธิผล การมอบประกาศนียบัตรให้กับนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อจูงใจในการรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และการมอบของรางวัล หรือส้อมของรางวัล หลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

ผลการศึกษาในการสัมภาษณ์คณาจารย์ เพื่อค้นหากลยุทธ์ที่คณาจารย์ได้ใช้เป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษารับทราบข้อมูลข่าวสารการจัดกิจกรรม คือ การกระจายข่าวสารจากคณาจารย์ไปยังลูกศิษย์ หรือเรียกว่าการประชาสัมพันธ์ภายในคณะ ภายในสาขาวิชา เพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบข่าวสารการจัดกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาเช็คชื่อนักศึกษา และจำนวนนักศึกษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเช็คชื่อเป็นกระบวนการหนึ่งที่ต้องใช้กับนักศึกษาในยุคปัจจุบัน การบูรณาการกิจกรรมเข้ากับการเรียนการสอนในรายวิชา โดยให้นักศึกษาเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ การมีส่วนร่วม(เกษม วัฒนชัย, 2551) เปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ (เนตรรุ้ง อยู่เจริญ, 2553) การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือหรือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือการร่วมกิจกรรมใดๆ ในทุกระดับอันอาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารด้วยความสมัครใจ ความกระตือรือร้น ตั้งใจ จริงใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เป้าหมายบรรลุสำเร็จตามที่ตั้งใจ โดยการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับนักศึกษาในการดูแล

ส่วนที่ 3 การประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมภายใต้การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

การประเมินผลความพึงพอใจในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมกันอ้อผญา, Assembly และกฐิน ภายหลังจากการเสวนากลุ่ม โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และเทคนิคการระดมสมองกับนักศึกษาตัวแทนจาก 12 สาขาวิชา จำนวน 50 คน รวมไปถึงจนถึงการสัมภาษณ์คณาจารย์ที่รับผิดชอบกิจกรรมของสาขาวิชา เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไม่ติดตำรา(เกษม วัฒนชัย, 2551) การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และกลมกลืนกับสภาพ

ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดกับวิชาการ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม กิจกรรมกินอ้อผลู้า, กิจกรรมAssembly และกิจกรรมกฐิน พบว่าในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมกฐินนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.27 เนื่องจากในการจัดกิจกรรมกฐิน มีการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับนโยบายจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย ลงไปสู่ คณะ และสาขาวิชา เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดกิจกรรมไปยังนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมนั้น พบว่ากิจกรรมกฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.37 เนื่องจากในการจัดกิจกรรม กฐินมีรูปแบบกำหนดการในการดำเนินกิจกรรมในลักษณะขั้นตอนพิธีการทางศาสนาซึ่งมีความ ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมนั้น พบว่ากิจกรรม กฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.32 เนื่องจากในการจัด กิจกรรมกฐินใช้ระยะเวลาในด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับสงฆ์ การรับพร และร่วมกันทำบุญประจำปี ทำ ให้นักศึกษาที่เข้าร่วมมีความเพลิดเพลินในการเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่ากิจกรรมกฐิน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก 4.42 เนื่องจากกิจกรรมกฐิน เป็น กิจกรรมที่บุคลากรและนักศึกษาร่วมกันทำบุญประจำปีของมหาวิทยาลัย เป็นกิจกรรมที่เกิดจากแรง ศรัทธาในพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยในการศึกษาหากลยุทธ์การสร้างสรรคกิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น โดยการ พิจารณาจาก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมกินอ้อผลู้า กิจกรรม Assembly และกิจกรรมกฐิน

1. เพื่อให้กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมมีการพัฒนา ควรใช้กระบวนการสร้าง เครื่องมือช่วยอาจารย์ด้านกิจกรรมนักศึกษาจากทุกคณะและทุกสาขาวิชา เพื่อทราบ ถึงแนวทาง นโยบาย รูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อร่วมกันหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง และเป็นกระบอกเสียงในการส่งต่อข่าวสารกับนักศึกษาในความดูแล

2. ทุกส่วนงานควรทำปฏิทินกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ทุกคณะ สาขาวิชา สามารถเข้ามาลงกำหนดการจัดกิจกรรมของทุกฝ่าย เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการสอนเสริม หรือไม่ให้มีการจัดกิจกรรมวันเดียวกัน เพราะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมในการพัฒนานักศึกษาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

3. การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยกระจายงานไปสู่คณะ และสาขาวิชา เข้ามามีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อประสานงานกับนักศึกษาในความดูแลของคณะ และสาขาวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนถึงตอนสรุปงาน

4. การบูรณาการการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กับการเรียนการสอน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยการแจกวอร์ดโค้ด เพื่อสะสมชั่วโมงในการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยครั้งแรกในการศึกษาหากลยุทธ์การสร้างสรรค์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยฟาโรฮ์ อีสเทอร์น โดยการพิจารณาจาก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมกินอ้อผญา กิจกรรม Assembly และ กิจกรรมกฐินเพื่อนำผลข้อมูลการศึกษาที่ได้มาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้อาจจะไม่สมบูรณ์ครบถ้วน เนื่องจากขอบเขตของประชากรเป็นเฉพาะกลุ่มและระยะเวลาในการทำการศึกษาเป็นเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หากได้มีโอกาสทำการศึกษาอย่างต่อเนื่องจะทำให้มีการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรสรวง มณีมาลา. 2552. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชมรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กันยา แสงสุวรรณ. 2532. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- เกษม วัฒนชัย. 2547. เรียนรู้จากกระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. 2551. ชีวิตพอเพียง หมอเกษม วัฒนชัย. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2553. การคิดเชิงสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ขวัญชัย พะยอม. 2550. แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2537. พฤติกรรมในองค์กร. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- จิชิโร อเกะซะวะ. 2542. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แปลจาก CHIE NO DASHIKATA โดย บัณฑิต ประดิษฐานวงษ์. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).
- จุนกร ศิลป์สาคร. 2554. ศึกษาการรับรู้มาตรการและพฤติกรรมการประหยัดพลังงาน ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ณัฐธิดาภรณ์ ศรีมีชัย. 2547. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ของนักศึกษาผู้ใหญ่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงทิพย์ อวคร่าง. 2550. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของบุคลากรในสังกัด สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เนตรรุ่ง อยู่เจริญ. 2553. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา ของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บาร์เกอร์, อลัน. 2545. เทคนิคการระดมสมอง.30 Minutes...to Brainstorm Great Ideas. ฉัฐพงษ์ เกศมาริช. กรุงเทพฯ: Be Bright Books.

- ประภาพร krimสูงเนิน. 2552. การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการสอนที่ใช้เทคนิคปฏิบัติการตอบสนองร่วมกับแผนที่ความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปาริชาติ สุวรรณบุปผา. 2553. **คู่มือการจัดการกระบวนการสถานเสวนา**. นครปฐม: ภาพพิมพ์.
- พงศักรวิษ วิวังสุ. 2546. **ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทรา นิคมานนท์. 2542. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น สำนักกิจการนักศึกษา. 2555. **สรุปผลการดำเนินกิจกรรมประจำปีการศึกษา 2555 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น สำนักแผนและประกันคุณภาพ. 2556. **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- ศักดิ์พันธ์ จันวิมลรัตน์. 2546. “เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์”. วารสารบริการ 14,1 (มกราคม – เมษายน) : 15-18.
- สามนัชร หัสนันท์. 2554. **พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. แบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ม.ป.พ.
- สถิตย์ วงศ์สุวรรณค์. 2530. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น
- สิริอร วิชชาวุธ. 2549. **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภณ อรุณรัตน์. 2542. **สภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรพรรณ ประจันตวนิชย์. 2550. **ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุดมพร อมรธรรม. 2549. **ปรัชญาการศึกษาพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- Guilford, J.P. 1969. **The nature of Human Intelligence**. New York: McGraw-Hill

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกินอ้อผลู
ประจำปีการศึกษา 2557

แบบประเมินความพึงพอใจ ในการจัดกิจกรรมกินอ้อผญา ประจำปีการศึกษา 2557

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง
2. คณะ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์
 คณะบริหารรัฐกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์
3. สาขาวิชา
1. การบัญชี 2. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ 3. การตลาด 4. การเป็นผู้ประกอบการ
 5. การจัดการการท่องเที่ยว 6. การจัดการอุตสาหกรรม 7. ภาษาอังกฤษธุรกิจ
 8. ภาษาจีนธุรกิจ 9. ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 10. เทคโนโลยีสารสนเทศ
 11. เทคโนโลยีภูมิฯ 12. การสื่อสารการตลาด 13. รัฐประศาสนศาสตร์ 14. การประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด					
- ได้แสดงถึงความระลึกถึงบุญคุณของครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทั้งจรรยาบรรณและศิลปวิทยา					
- ได้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาและครู อาจารย์ของสถาบัน					
- ได้มีส่วนร่วมสืบทอดประเพณีไทยในรูปแบบกิจกรรมในพิธี ไหว้ครูและกินอ้อผญา					
- เกิดความภูมิใจในการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฟาร์อีส เทอร์นอย่างสมบูรณ์ โดยการรับมอบเข็มตราสัญลักษณ์ มหาวิทยาลัยจากคณะผู้บริหารและคณาจารย์					
ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก					
- สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
- ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
- รูปแบบการจัดกิจกรรม					
- ลำดับขั้นตอน และ พิธีการ มีความเหมาะสม					
- การประชาสัมพันธ์โครงการ					
ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรม					

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม Assembly

ประจำปีการศึกษา 2557

แบบประเมินความพึงพอใจ ในการจัดกิจกรรม Assembly ประจำปีการศึกษา 2557

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง
2. คณะ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์
 คณะบริหารรัฐกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์
3. สาขาวิชา
1. การบัญชี 2. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ 3. การตลาด 4. การเป็นผู้ประกอบการ
 5. การจัดการการท่องเที่ยว 6. การจัดการอุตสาหกรรม 7. ภาษาอังกฤษธุรกิจ
 8. ภาษาจีนธุรกิจ 9. ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 10. เทคโนโลยีสารสนเทศ
 11. เทคโนโลยีภูมิฯ 12. การสื่อสารการตลาด 13. รัฐประศาสนศาสตร์ 14. การประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กิจกรรมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด - นักศึกษาเตรียมความพร้อมในองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ในกระบวนการทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบ - นักศึกษาเกิดทัศนคติ แรงบันดาลใจ และการแสวงหาคคุณค่า โดยมีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่สร้างสรรค์ เหมาะสม - นักศึกษาได้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามให้แก่ นักศึกษา					
ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก - การประชาสัมพันธ์กิจกรรม - รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม - สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสม - เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม - สถานที่จัดมีความเหมาะสม					
ทักษะที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม - ทักษะในการปฏิบัติ - การมีส่วนร่วมและในการทำงานเป็นทีม - ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความบันเทิง					
ความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดกิจกรรม					

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกฐิน
ประจำปีการศึกษา 2557

แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมกฐิน ณ วัดช่วงสิงห์ ประจำปีการศึกษา 2557

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย หญิง
2. คณะ คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์
 คณะบริหารรัฐกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์
3. สาขาวิชา
1. การบัญชี 2. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ 3. การตลาด 4. การเป็นผู้ประกอบการ
 5. การจัดการการท่องเที่ยว 6. การจัดการอุตสาหกรรม 7. ภาษาอังกฤษธุรกิจ
 8. ภาษาจีนธุรกิจ 9. ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ 10. เทคโนโลยีสารสนเทศ 11. เทคโนโลยีภูมิฯ
 12. การสื่อสารการตลาด 13. รัฐประศาสนศาสตร์ 14. การประถมศึกษา 15. ประกาศนียบัตรบัณฑิต

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานอย่างทั่วถึง					
- ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยสืบต่อไป					
- ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน					
- พิธีทอดกฐินเป็นไปตามกำหนดการ เวลาที่ใช้มีความเหมาะสม					
- รูปแบบและความเหมาะสมการจัดกิจกรรม					
- ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดงานทอดกฐิน					

ภาคผนวก ค

ภาพกระบวนการเก็บข้อมูลวิจัย

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวปาริชาติ เสนีย์
วันเมื่อ	19 กรกฎาคม 2527
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ประวัติการทำงาน	ผู้ช่วยนักวิจัย “โครงการแข่งขันห้อยหื้อเป็นทุน เพื่อลดการเผา ขยะ” ปีที่ 1 -2 กลุ่มศึกษาเมืองและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัย สังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2550	GAME SUPPORT แผนก GAME SUPPORT บริษัท โกลเด้นซอฟท์ 2006 (ไทยแลนด์) จำกัด
พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2553	เจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์ โครงการเจเจ มาร์เก็ต เชียงใหม่ บริษัท ป่าตัน 3 จำกัด ในเครือบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด
พ.ศ. 2553 - ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่กิจการนักศึกษา สำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาโรฮิสเตอร์น